

НЕ ПИПАЙТЕ БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК!

В ЗАЩИТА НА Т. 4, ЧЛ. 16 ОТ ЗАКОНА ЗА НАРОДНАТА ПРОСВЕТА: да се запази усвояването на книжовния български език като част от Държавните образователни изисквания

Ние, гражданите на Република България, протестираме срещу обявения в българските медии Законопроект на Министерския съвет за изменение и допълнение на Закона за народната просвета (внесен в НС на 25.01.08 г.) в частта, която касае отпадането на т. 4, чл. 16 от Закона за народната просвета.

Чл. 16, т. 4 от действащия сега Закон за народната просвета гласи, че държавните образователни изисквания се прилагат включително за усвояването на книжовния български език.

В Законопроекта, предложен от правителството, е записано тази точка да отпадне. Параграф 2 на законопроекта разпорежда: „В чл. 16 т. 4 се отменя.“

Като граждани и родители настояваме да има ясни и категорични стандарти по отношение усвояването на българския език в училищата. Настояваме нашите деца, наред с всички останали български граждани, да познаят историята на своята страна, да знаят, да говорят и да владеят официалния език в своята Родина и това да бъде гарантирано от държавата със законови изисквания!

Силно сме обезпокоени от все по-ниската степен на владеене на родния ни език през последните години, особено сред учениците. Министерството на образованието и науката е длъжно да защитава и пази българския език като признак на образователното ниво на българските граждани. Защиатавайки родния си език, ние защитаваме своята история, култура и национална идентичност.

Настояваме да не бъде погазвана

Конституцията на Република България!

В нея изрично е записано, че официалният език в страната ни е българският език. Това означава той да бъде задължително изучаван и усвояван на нужното високо ниво във всички български училища, от всички български граждани и на също такова ниво да бъде изискван и използван във всички български институции.

Призоваваме всички ние, като български граждани, да се противопоставим на все по-настойчивото утвърждаване на неграмотността като норма в най-новата история на България!

Линк на петицията:

<http://bgpetition.com/knijoven-balgarski/index.html>

Отворете този линк и гласувайте! Докато още има живи българи, ще има България и български език!

Ванилин Гавраилов
PR на Община Вълчи дол,
Област Варна

Бел. на редакцията: Дочуваме, че се поставя и въпросът за отпадане на пълния член при изписването на имената от мъжки род в позицията на подлог в изречението. А и за още доста неща, касаещи съвременното състояние на българския език (най-вече в практическото му приложение). **ТОВА Е ОЩЕ ЕДИН ОПИТ НА НЕГРАМОТНОСТТА ДА СЕ НАЛОЖИ ЗАКОНОДАТЕЛНО. ЗАТОВА ВИ ПРИЗОВАВАМЕ: ГЛАСУВАЙТЕ! ИЗКАЗВАЙТЕ МНЕНИЕТО СИ ПО ТОЗИ ПРОБЛЕМ! ЗАЩОТО С БЪЛГАРСКИЯ ЕЗИК НЕ МОГАТ ДА СЕ ПРАВЯТ КОМПРОМИСИ!**

Очакваме вашия глас и на редакционния e-mail: KIL2009@ABV.BG

ТЕАТРАЛНИ МИСЛИ НА ЕДИН ТЕАТРАЛЕН ДИРЕКТОР ЗА ТЕАТЪРА ПО ВРЕМЕ НА КРИЗА

ИНТЕРВЮ С ДАФИНКА ДАНАИЛОВА - ДИРЕКТОР НА ДРАМАТИЧЕН ТЕАТЪР „СТОЯН БЪЧВАРОВ“ - ВАРНА

- Г-жо Данаилова, тази пролет ДТ „Стоян Бъчваров“ – Варна, прибави и една награда „Икар“ на Съюза на артистите в България за „Майсторско техническо изпълнение“ на спектакъла „Калигула“, режисьор Явор Гърдев. Същото представление е с четири номинации „Аскеер“, които са професионален жест за постижения в театралното изкуство и ще бъдат връчени в навечерието на 24 май. Какво прибавят тези факти към Вашето самочуствие на директор на Варненския театър?

- Лично мен наградите ме вълнуват дотолкова, доколкото те са признание за положени усилия, за труда на театралните хора. Наградата „Икар“ за „Майсторско техническо изпълнение“ на спектакъла „Калигула“ е важна, защото тя е отличие за труда на хората зад кулисите, за техническия екип, ръководен от инж. Коста Костадинов, за работата на ателиетата и сценичните работници. Обикновено техният труд остава в сянка, а тази награда ги извежда във видимата част на театралния живот.

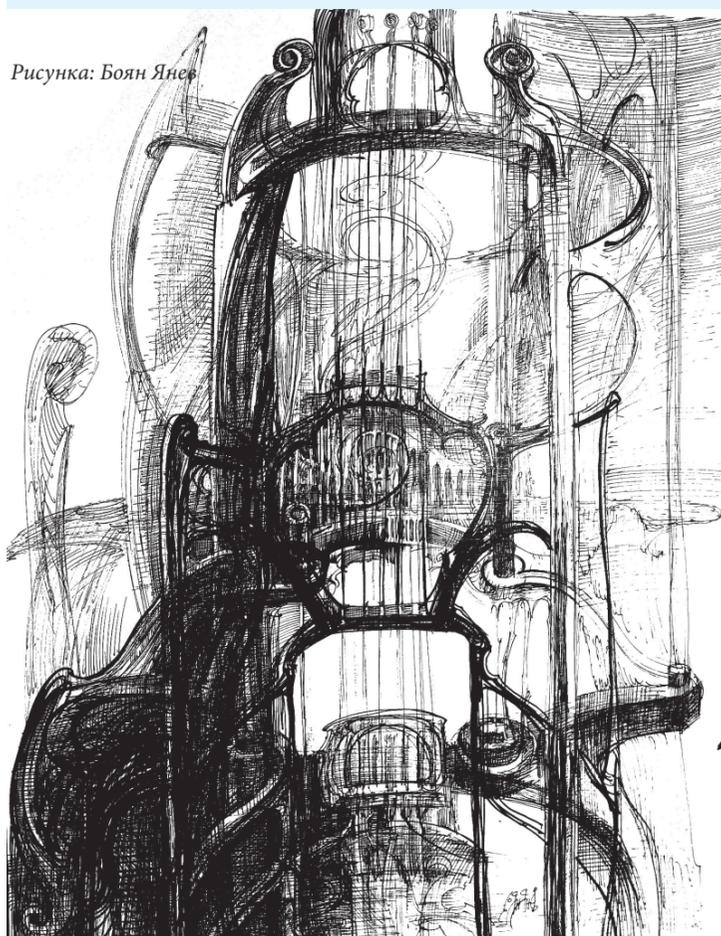
- В година сме на икономиче-

ска криза. Как в тази ситуация се оглежда работата на театъра?

- Много е трудно. Кризата вече реално се отразява на нашата работа. Изпитваме притеснения почти всеки ден, свързани с пряката ни постановъчно-производствена дейност, при създаването на театралния продукт. Средствата зао-ва са оскъдни. От друга страна, не мога да скрия и известен отлив на публика, защото хората започват все повече да мислят за хляба си, не за култура. Изкуството е първото нещо, от което се лишават, и за съжаление това е истината. Прави ми впечатление, че се стеснява кръгът от хора, които ни помагаша. Кризата се отрази и на подкрепата от страна на Община Варна. За съжаление и трите културни институти – Оперно-филхармоничното дружество-Варна, Държавният куклен театър и ДТ „Стоян Бъчваров“, които са авторитетни културни институции в българското изкуство, останаха без финансова помощ от Община Варна, което от години не беше се случвало.

на стр. 2

Рисунка: Боян Янев

Из „Мъдростта на вековете“

По-добре да се спънеш, отколкото да сбъркаш с езика. Придържай се към фактите, думите ще последват. Език дружина води. Езикът е малък, а планина люлее. Казалият слово ще умре, но словото ще остане. Който умее да си владее езика, до старини ще живее в почит.

В БРОЯ ЧЕТЕТЕ:

3 СТР.

3 СТР.

5, 6, 7, 8, 9 СТР.
10 СТР.

11 СТР.

50 ГОДИНИ ОТ КОНЧИНАТА НА ПЕНЬО ПЕНЕВ
СПОМЕН ЗА ХУДОЖНИКА
КОНСТАНТИН ЩЪРКЕЛОВ
ПРОЗА, ПОЕЗИЯ, ПРЕВОДИ
ОЩЕ ЗА БЪЛГАРСКАТА НЕЗАВИСИМОСТ
И ДУХА НА ЦАР КАЛОЯНА
ВЪЗРАЖДАНЕ НА СПОМЕНА ЗА АРХИТЕКТ
ДАБКО ДАБКОВ

ТЕАТРАЛНИ МИСЛИ НА ЕДИН ТЕАТРАЛЕН ДИРЕКТОР..

(от стр. 1)

- Това означава ли, че ще направите по-радикални промени в репертоара си?

- Да. Вероятно ще правим по-малко представления. Задължително е. Ще направим всичко възможно да удължим живота на вече готовите заглавия от репертоара на театъра. Представленията ни са разнообразни и интересни като жанрове. Поставили сме най-добрите класически образи на българската драматургия – „Службогонци” от Иван Вазов, „Големанов” и „Член 223” от Ст. Л. Костов. Световната драматургия присъства в нашия афиш с „Ромео и Жулиета” от У. Шекспир, „Домът на Бернарда Алба” от Ф. Г. Лорка. Споделям личното си виждане – варненският театър е млад по дух театър, защото не се притеснява да прекрачи отвъд познатото, традиционното разбиране за театър. В този смисъл и „Калигула” от Албер Камю, и „Макбет” – един текст от Хайнер Мюлер по класическата трагедия на Шекспир, и „Пухеният” на младия ирландски автор Мартин Макдона, който играем вече пети сезон, са такива представления. Разчитаме на спектакли, които са способни да водят активен диалог с публиката, особено с младата публика, и ако можем по този начин да повлияем върху ценностната система и мисленето на съгражданите ни в младежка възраст. Не искам да пропускам и шоуспектакъла „Какъв прекрасен свят” по текст на Людмил Станев, който в този ред на мисли е чудесно осъществена комуникация с младите зрители.

Говорим за криза и категорично ще подчертая, че криза на творчески идеи и възможности във Варненския театър няма. Напротив! Кризата е в осигуряването на финансови средства за осъществяване на нашите театрални проекти. Интересно съвпадение е фактът, че точно в тази икономическа ситуация с пари по европейска програма ще стане ремонтът на основната сцена на Драматичния театър, където се играят част от нашите спектакли и тези на ОФД - Варна. Този ремонт изисква друго поведение, друг модел на съществуване на нашата работа. В преговори съм с директора на Кукления театър Вера Стойкова да ни предоставят по определен начин и подходящ за тях график възможността да играем през новия театрален сезон на тяхната сцена наши камерни постановки. Предстои ми среща с управителя на читалището в район „Владиславово”. Имам впечатления от тази зала, когато преди години беше съвсем нова и заедно с Катя Динева играехме представлението „Животът това са две жени”. Надявам се да се споразумеем и специално за хората от район „Владиславово” на тази сцена да поставим пиеса. По този начин можем да преодолем липсата на основна сцена за една година и в същото време по някакъв особен начин да разнообразим стила на нашата работа.

- А какво ще стане с „Калигула”, което е ново представление и безспорен хит в афиша на театъра? То

изисква сценична среда с определени параметри и е любопитно как ще бъде позиционирано в тази екстремна ситуация?

- Това е големият ми проблем в този момент. Предстои ми среща с г-н Варчев – директора на ДКС. Заедно с техническия директор инж. Коста Костадинов и сценографа Никола Тороманов (Фичо) ще трябва да огледаме възможностите за адаптация на представлението в някоя от залите на Двореца на културата и спорта, без да го разваляме. Другият вариант е подходяща софийска сцена. Влязла съм в преговори с директорите на Народния театър и театър „София”, защото само техните сцени са адекватни на нашата основна сцена, тоест по размери и пространство. Въпрос за решение и избор. Та каквито нерви и усилия да ни струва този ремонт, аз се моля той да стане. Това е най-важното.

- А какво ще включва ремонтът на основна сцена?

„Член 223” от Ст. Л. Костов, режисьор Александър Илинденов (Адвокат Илчев - Свилен Стоянов, Бунчев - Пламен Георгиев). Фотографии Росен Донов

- Доста неща. Основно сценичната техника. Това означава долна и горна сценична механизация. Доста технически новости ще имаме и при осветлението. Ремонтът включва и подмяна на креслата в залата, ново архитектурно решение за редовете на 1-ви и 2-ри балкон, по-голямо разстояние между тях, защото при последната реконструкция през 80-те години на миналия век е направена абсолютна неразумно промяна на тяхното разположение, което доведе до лоша видимост и липса на комфорт за зрителите. Ще се опитаме да намерим специалисти и да подобрим акустиката в залата и още много други дребни наглед и незабележими, но важни за нашата работа неща.

- Г-жо Данаилова, Вие сте директор от 2001 г. За тези 8 години Варненският драматичен театър чувствително разшири картата на своите международни театрални турнета. Какви фестивални маршрути очакват групата до края на годината?

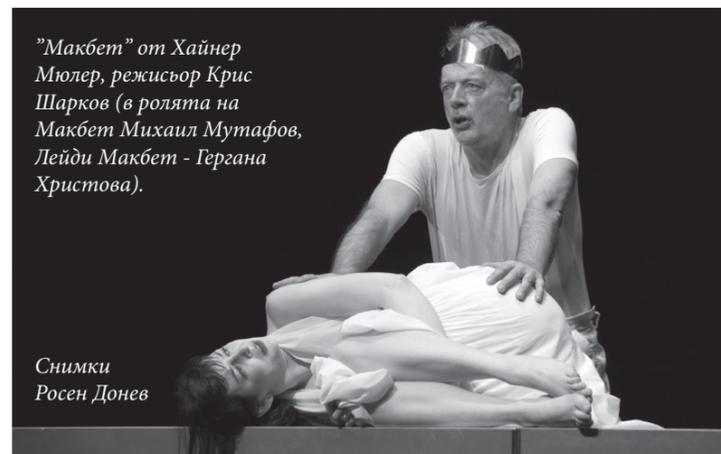
- Голямото фестивално пътуване тази година е за спектакъла „Калигула”. С наградите и номинациите, които получи до момента, с интереса от страна на мениджърите на авторитетни европейски фестивали и театри, представлението го заслужава. Има проявен интерес от три международни театрални фестивала – Диваделна Нитра, Словакия,

в Люблина, Словения и от Есенния фестивал на съвременното изкуство „Темпорада Алта” в Каталуня, Испания. В афиша сме и на престижния Московски театрален фестивал НЕТ (Нов европейски театър). Представлението „Калигула” ще играем в дните 14 - 16 ноември на най-добрата руска театрална сцена, която носи името на големия режисьор и новатор в световното театрално изкуство Всеволод Меерхолд. Следва гостуване в Париж от 23 до 29 ноември, където ще изиграем 9 представления пред театралната публика на френската столица. Турнето ни в тази част на Европа продължава със спектакли в театъра на Лил „Розата на ветровете” от 1 до 4 декември, който е наш дългогодишен партньор и копродукцент на представлението „Калигула”. Последната ни европейска сцена за тази година е в Белгия. Когато става дума за фестивали, искам да припомня селекцията на „Калигула” за МТФ „Варненско

лято” 2009 през юни. Нашето представление е включено в модула „Шоукейс”, който е специално предназначен за мениджърите на международни театрални фестивали, гости и на варненския форум.

- В „Държавен вестник” е обявен конкурса за театрални директори, чийто мандат изтича през май. Ще се кандидатирате ли отново за директор и на какво ще заложите в концепцията си за развитие на Варненския театър?

- Дълго мислих и реших да кандидатствам. Общо взето няма да променя кардинално концепцията си особено в онази част, където нещата са проверени и работят. Проектът „Дебюти” има бъдеще. Практиката доказва неговата жизнеспособност.

„Макбет” от Хайнер Мюлер, режисьор Крис Шарков (в ролята на Макбет Михаил Мутафов, Лейди Макбет - Гергана Христова).

Снимки Росен Донов

Дафинка Данаилова в спектаклите „Калигула” от Албер Камю, режисьор Явор Гърдев (в ролята на Калигула Димо Алексиев).

ност и според мен трябва да продължи. Целенасочено ще разширявам кръга на младите творци в театъра – режисьори, актьори, художници, композитори. Те са носителите на нови, свежи идеи за театър, техният театрален език говори на езика на младите хора, които влизат в зрителните зали. Другият ми аргумент е свързан с разбирането, че младите творци имат нужда от подкрепа, разбиране, веднага след завършване на висшето си образование да имат възможност за реализация на професионална сцена. Творческата енергия не е константна величина. Така на сцената на варненския театър се роди представлението „Макбет”, рожба на един много млад творчески екип в лицето на режисьора Крис Шарков, който направи режисьорския си дебют с него, и също толкова младите Огняна Серафимова – сценограф, и Калин Николов – композитор. Първият си „Аскеер” Калин получи с представлението на нашия театър. Също при нас своя професионален дебют на българска сцена направи режисьорката Гергана Димитрова със спектакъла „Време да обичаш, време да умреш”. Тази пролет повторих към нея поканата си за постановка и тя вече репетира съвременната чешка комедия „Истории на обикновената лудост” от Петр Зеленка. Когато говоря за младите в театъра, винаги имам предвид и младите ни зрители. В своята практика да залага на общуването чрез езика на театралното изкуство нашият театър изгради стабилни взаимоотношения с учениците от варненските училища. Имам интересни идеи за по-различен начин на контакт с тях, не само конвенцията актьори – зрители. Започнахме работа по проект, който ще даде на младите повече възможности за театрална информация, за факти от кухнята на театъра. Те ще влязат в ателиета, ще преживеят моменти от раждането на едно представление. Тези срещи съдържат образователния, обучаващия момент, защото общата култура е изключително важна за подрастващата личност. В това отношение днес децата ни са много оцетени. Имам лични впечатления от общуването си с младите. Родителите нямат време, притиснати от ежедневието за печелене на хляба. Училището има свои учебни програми, които трябва строго да следва. И децата остават без духовен ориентир, затруднени в избора си на ценности и модел на поведение. И тук е мястото на театъра – да запълни този вакуум, да осигури на младия човек духовно пространство за самовъзпитание, осъзнаване на личната му индивидуалност и възможност за самооценка. От повече грижи в тази посока имат нужда младите хора. И дълбоко се надявам в търсенето на нови форми на контакти с тях да се срещнем с много интересни млади лица, като личности или като заявка за такива.

- През последните няколко години театралните критици изписаха много отзивы за творческия потенциал на Варненския театър, определили го като театър, който създава безспорни театрални събития и умее да изненадва. Как се поддържа кондиция във времето?

- С добри режисьори. Те са в основата. Защото добрите режисьори непрекъснато са процес на кастинг на актьори. А това поддържа тяхната кондиция. Ако актьорът след като направи една добра роля си мисли, че е свършил работа за дълго или за цял живот, то той е на грешен път. Това е абсолютно погрешна представа за съвременната актьорска професия. Всяка следваща роля е изпитание. Актьорът трябва да е изключително отговорен дори в подготовката на малката роля. Никога да не е пренебрежителен към работата, която има да свършва в дадено представление. Публиката отдолу вижда всичко. Тя не прощава пренебрежителността на играещия на сцената, ако евентуално той реши, че участието му в даден спектакъл не е достатъчно престижно за него. Допусне ли актьорът такова отношение по принцип към работата си, възможността да премине в рефлекс и да се натрупа във времето като шлага е огромна. Ето това никога не е в състояние да изчисти, дори и самият той.

- Кой принцип в театъра никога не нарушавате?

- Това е сериозен въпрос. Мисля, че същественото е човек да е отговорен към това, което върши. Да работиш 5 за 4 не звучи сериозно. Да, чувството за отговорност и подредбата на важните неща в живота. Да искаш да мисли, да се задълбочаваш във всяко конкретно нещо, да се тревожиш, дори сам да си създаваш проблеми, но да действаш за по-доброто на театъра. Ако ти е приоритет да върви машината театър, значи трябва да създадеш възможно най-добрите условия тази машина да работи. Вискателност към себе си и към околните. Иначе не става.

Въпросите зададе
Антония Йовчева

50 ГОДИНИ ОТ КОНЧИНАТА НА ПЕНЬО ПЕНЕВ

ИЗ ДОКУМЕНТАЛНИЯ ФИЛМ „ДА СИ КАЖЕМ НЕЩА ПРЕМЪЛЧАВАНИ“ - 9 ОКТОМВРИ 1989 Г.

ИВАН ДИНКОВ

Обратната страна на раната е също рана. Според мен това е така. Според мен това е една от най-трудните теми. Пеню Пенев е частица от тази тема. Защо?... Защото е незабравим. Защото е незабравимо и времето, което го роди и което го погуби.

Не съм съвсем сигурен, че осъзнахме напълно, че времето, в което си стъпвахме на краката като поети, е наистина трагично трудно. Струва ми се, че по-вярно ще бъде, ако кажа, че го чувствахме, че го усещаме с цялото си съществуване. Това време, което в определени случаи беше нещо като менгеме, притискаше и Пеню. За разлика от връстниците си, като изключим Усин Керим, той не беше момче на факултетите, но имаше биография и поетични импулси, кои-

то го сродяваха с най-добрите български поети. Наистина, в някои случаи нямаше достатъчно култура, както и нямаше достатъчно обществен поглед, за да проникне дълбоко във времето и по този начин да осъзнае и личната си съдба на гражданин и поет. Той започна с доста висок глас. Това го диктуваше и времето, което беше много шумно. Чест му прави, че постепенно разбра, че кръсъкът не лекува болката. Всъщност от този миг Пеню започна да става Пеню Пенев... да се превръща в тема, достойна за уважение и от следващите поколения български поети.

Не... Не го упреквам за началото. След като носеше кепе от вестник, след като цял ден мъкнеше вар по строежите, нямаше как тези вестници и тази вар да не поленят по стиховете му. Много хоросан и много вестникарски текст има в стиховете на Пеню. В този смисъл той е олицетворение на времето, в което живя. В същото време той е уязвим точно в това от сегашното време. Спасява го искреността, както и по-късните стихове, които написа.

Обременен от съдбата и силно драматизиран от живота, талантът на Пеню понякога искаше да излезе на два бряга едновременно, без да си дава сметка, че това е невъзможно. Когато и двете му ръце посегнаха към сенчестия бряг, започнаха да го бият по пръстите. Той не се изпус-

на съзнателно... просто силите го изоставиха:

Колко много неща премълчавани.

Колко много неказани думи...

ПЕНЬО ПЕНЕВ

СЛЕД ЗАЛЕЗА...

Живот, живот! – на младото ми рамоти сложи тежка, лицемерна длан. – Мечтаното е вече отменено, изпита чашата, смехът – измян. О, колко тиня извора помътя! – и аз утеха по-добра не знам от тази – в тоя век на кръстопътя да бъдеш влюбен, горестен и сам...

Към всичко земно станал безразличен, аз отминавам чужд и мълчалив... И всъщност аз не знам какво обичам – знам само, че не съм щастлив!

Не искам нищо!... С никакви пътеки не дия през страданието брод – към слънцето, угаснало навеки, към скъпата безсмилница: живот!

и съдържано спря погледа си върху мен, помисли се и рече:

- Сядай!

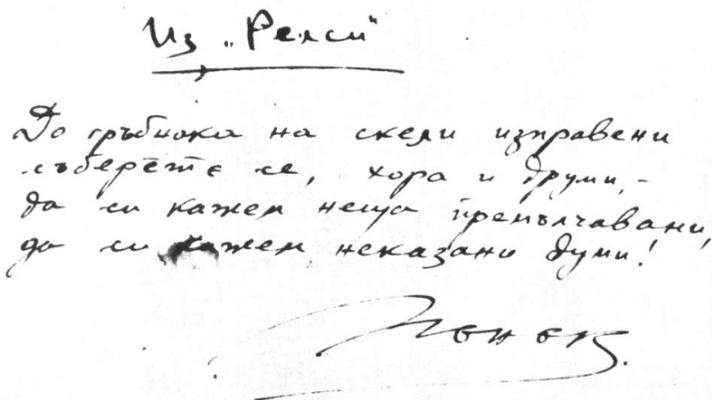
В сиво палто, с червено таке и синьо-бяло шалче, заех поза на модел. Значи той на часа е бил готов и за черно-бяла рисунка, защото извади веднага от джоба си хлебна гума и въглен, само да седне и да рисува. Седна! Цялата завърнала се от вратата група, стоешком го заобиколи да наблюдава неговата техника на изпълнение. Аз нали съм модел, не мога да следя рисуването, само чувам леко наанасяне на въглена по ширината на белия рисувателен лист поставен върху стива и едно гласно от всички:

- А, а-а!

Така Щъркелов постепенно зачерни листа и започна рисуването от тъмно към светло, за разлика от техниката на акварела. С присъщата си лекота и виртуозност на рисунака, за около час и малко повече, портретът ми оживя. В късен вечерен час, пътъм за дома той обеща, че рисунката ще бъде моя, след като я фиксира за дълголетие. Коректен, Щъркелов изпълни обещанието си с неговия подпис и дата върху портрета – 13 март 1953 година.

При следващото занимание при Константин Щъркелов бях отново модел за черно-бяла рисунка, но вече за всички от групата, след което позира Кина Петрова – Кафеджийска.

Поколения варненски художници и архитекти като Марин Маринов, Белчо Белчев, Любен Митанов, Ангел Ангелов, Георги Бъчваров – Бъча, Румен Неделчев, Димитър Манолов, Катя Арсова, Димитър Начев – Попов, Борис Пелов и други сме му вечно признателни за незаменимите уроци, които получихме от него.

ЙОРДАНКА ПАВЛОВА

В началото на тази година, като изневиделица научавам за изложба във Варна, отразяваща цялостното творчество на първия български майстор на акварела, големият наш художник Константин Щъркелов. Не помня такава организирана изява за него от десетки години у нас. Веднъж през 91-ва година беше правен опит от редакцията на варненския ежедневник "Народно дело", но не се получи. При това малко наши галерии притежават незабавен брой негови картини. Казвам го с болка като негова ученичка във Варна от 50-те години на миналия век, когато с етикета "царски художник" той беше прогонен от София и насилствено въдворен да живее в морския ни град. Сега по идея на директора на варненската градска галерия "Борис Георгиев", г-н Ванко Урумов и със неговото съдействие на 26 март се реализира изложба в галерията от изкуствоведката Пламена Рачева, посветена на 130-годишнината от рождението на големия творец.

Това събитие ме върна далече в годините на моето ранно детство в Дупница, когато Щъркелов бе гост на художника на града Георги Лазев, съсед и приятел на фамилията ни. Двамата често излизаха да рисуват пейзажи в полите на Рила, с похвати близки един на друг в акварела. А когато Щъркелов бе принуден по политически причини да дойде да живее във Варна, аз бях една от щастливците да рисувам с него два пъти седмично в организираната вечерна профсъюзна школа, където той беше лектор. Бяхме група любители на изобразителното изкуство, хора с различни професии, на различна възраст – студенти, кандидат-студенти, воен-

нослужачи. За черно-бяла рисунка ни преподаваше художникът Методи Георгиев, а за акварел Константин Щъркелов. С тях излязахме да рисуваме и в някои празнични дни край езерото и околностите на града. За акварела най-непретенциозни модели ни бяха цветята, клончета цъфнали бадеми, ябълки. Рисувахме с разливане на водни бои по белия лист от светли към тъмни багри взети от природата – най-мъдрият учител, както търпеливо ни поясняваше той. Казваше още: "Разковничето на една творба е три-четвър-

ти труд и една-четвърт талант". По този начин ни внушаваше да рисуваме с лекота на четката, бързо, ефирно, чисто, както правеше самият, въпреки че акварелната техника е много прецизна и сложна. Към всеки един от нас подхождаше с голямо търпение и внимание, а ние го чувствахме като стар добър майстор и приятел.

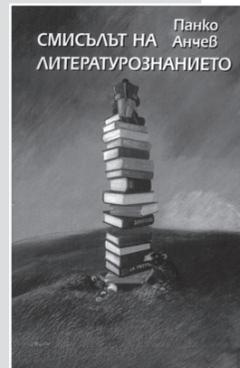
Една мартенска вечер – Методи Георгиев отсъстваше, мина учебния час при Щъркелов и се приготвихме да си ходим. Остана цял час неоползотворен и на излизане от залата на мен ми хрумна да го попитам дали обича да рисува портрети в черно-бяло. Бях приятелка с дъщерите му Весела и Богдана – Бобо и съм посещавала домът им не веднъж за да ходим на разходка в Морската градина. У тях ми правеха впечатление повече неговите акварели. Няма да забравя един голям, разкошен натюрморт от бели рози над леглото му, а и то самото нестандартно – голямо и педа високо от пода на стаята. Та в отговор на въпроса ми онази мартенска вечер, както си бяхме тръгнали и както не обичаше словоизлиянията въпреки аристократичния си и бохемски характер, той подчертано строго

СПОМНЯМ СИ...

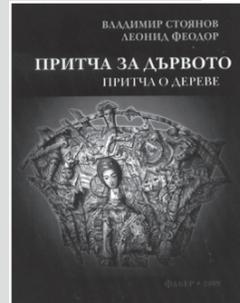
КНИГОПИС

Панко Анчев, „Смисълът на литературознанието“, изд. „Захарий Стоянов“, С., 2009.

Ние днес възприемаме литературата като едно от изкуствата. Но тя невинаги е била изкуство. Впрочем понятието за изкуство също е претърпяло съществени промени. Затова вероятно е по-добре да говорим за нея като за **творчество**.

Владимир Стоянов, Леонид Феодоров, „Притча за дървото“, изд. „Фабер“, В. Търново, 2009.

Непрестанно вали – все едно че си тръгнал за рая – тихо, тихо по свата телена стълба.

Турхан Расиев (съставител), „Антология – мисли и афоризми от български автори“, изд. „Славена“, Варна, 2009.

И нека в траурната тишина на рамкираното мълчание останем само със стойностите на мислите и афоризмите в тази книга. И ще се убедим колко е прав проф. Св. Игов, когато пише: „Книгите приличат на различно дълбоки кладенци. В най-дълбоките се оглеждаме най-малки.“

Георги Бербенков, „Афоризми (за туй и онуй)“, ИК „Море“, Варна, 2009.

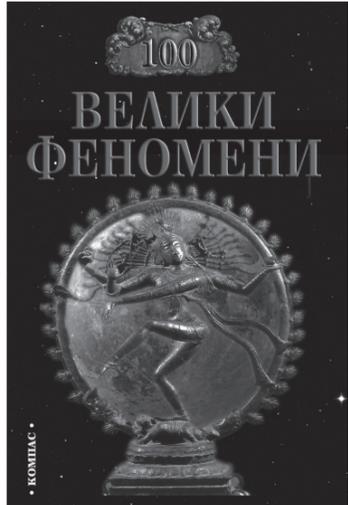
Взеха му страха, а после се учудиха, че станал безстрашен. Влезе в историята. И започна да я чете. Излезе от кожата си, за да я продаде.

КОМПАСЪТ СОЧИ ДОБРИ КНИГИ

ЛЮБЕН ЛЮБЕНОВ
 редактор стопанин на изда-
 телска къща "Компас"

В началото на 1991 г. във Варна се появи нова издателска емблема и вече осемнадесет години по книжарници и книжни сергии из цялата страна българският читател може да посегне и да се докосне до издание на Издателска къща "Компас". Резултатът за почти двете десетилетия са няколко стотици заглавия в тиражи, измервани общо в милиони екземпляри, много безсънни нощи, много битки с неувереността от поредната крачка, с лъжата и непочтеността на търговци, с финансови и бюрократични трудности.

Но и с радостта, че днес в десетки и стотици хиляди български домове има поне по едно заглавие, на чиято корица пише скромното "Компас".

Издателството е поддържало и поддържа през всичките тези години няколко поредици и библиотеки: "Избрани романи", "Светът на трилъра", "Драми в океана", "Славяни", "В помощ на ученика", "Нов руски трилър", "Тайни и загадки", "Сто велики...". Много и много са тъй наречените "свободни заглавия", невключени в поредици. Книги по история, икономика, медицина, различни изследвания, поезия и белетристика.

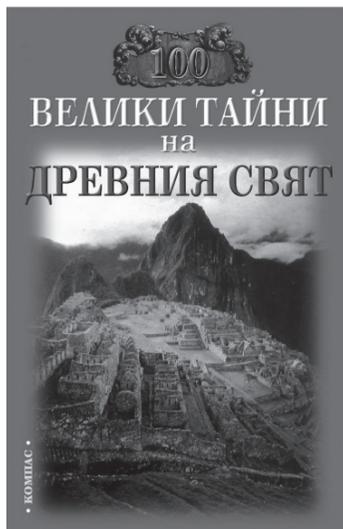
Издателството предлага предимно преводна литература (с автори от САЩ, Канада, Ирландия, Великобритания, Швеция, Франция, Германия, Чехия, Сърбия, Русия, ЮАР, Австралия) и по-малко – оригинална (с автори само от Варна и региона). Но тук има една малка подробност. Ако при преводните книги се цели представяне на различни национални литератури ако не с най-добрите, то поне с най-известните автори, при оригиналните целта е да се помага на млади автори или да се съдейства на училища, читалища, различни дружества за популяризиране на българското и българщината. Например първа книга издаде с емблемата на "Компас" младият белетрист Христо Леондиев и веднага стана лауреат на национална награда, приет е за член на Съюза на българските писатели; първа бе и книгата на Кристиана Стоянова, която после бе отличена с наградата "Варна"

за млад преподавател; първа бе стихосбирката на обичания варненски актьор Свилен Стоянов, който после се утвърди като автор; също то е и със стихосбирката на поета Стефан Димитров, на още неколцина автори. Да не споменаваме, че на "Компас" са поверявали творбите си такива варненски творци като Турхан Расиев, Тодор Копаранов, Йово Неделчев, Стефан Янев... Не по-малко от дузина са и родовите и селищни изследвания, издадени с решение на читалищни и училищни настоятелства, на общини и различни дружества.

Това е главната насока на работа на издателската къща, както се полага на всяко издателство.

Другата е участието на издателството в различни, да използваме тази демодирана дума, мероприятия, свързани с литературата. "Компас" бе основен съорганизатор на проведения през февруари 2000 г. Първи варненски поетичен конкурс "Любовта, без която не можем", преминал под егидата на варненския кмет. В същата роля се появи и през ноември 2006 г. в Националния поетичен конкурс "Мила Родино", провеждан под патронажа на кмета на община Долни чифлик. И за два-

та конкурса бяха издавани специални сборници с отличените творби. Трудно е да се изброят участията на хора на "Компас" при организирането и провеждането на различни по-малки конкурси за стихове, есета и разкази, в рецитали и фестивали. И това е насока на работа, която е може би по-приятната, а вероятно и по-ползвателна.

ПОХВАЛНИ СЛОВА ЗА СТЕФАН ЯНЕВ И КНИГАТА МУ "ФУТБОЛНИ И ДРУГИ ИСТОРИЙКИ"

КРАСИМИР МАШЕВ

Един приятел, също от гилдията на пишещото братство, редактор на книгата "Фашизмът", често обичаше да казва на келнерката в писателското събище: "Донеси ми една бира, докато някой още не ме е прочерпил!" Него съм запомнил обаче с друг впечатляващ израз. Той се самопочерпваше най-добре с любимата си фраза: – "Ако искам да прочета нещо хубаво, сядам и го пиша..."

Стефан Янев е направил същото. И това не му е за пръв път. И е поредното му опровержение на консервативното английско твърдение, че ръбци е просташка игра, която се играе от джентълмени, а футболът е джентълменска игра, която се играе от простаци. Защото и като футболист Стефан Янев, когато за краткост и по-голяма яснота ще наричам Четето, се е откроявал със своята голяма интелигентност, умствена извисеност не само към високите топки, но и с артистичната си елегантност на добре натренирана двигателна, тактическа, физическа, обща и езикова култура. Тези качества той ги е проявявал на терена, по спортните страници на вестниците, в книгите си и в коментаторската кабина. С открояващата си грамотност, дикция и артикулация той бързо се налага сред авангарда от легендарни имена в нашата спортна журналистика и е един от най-добрите футболни коментатори, чиито глас е звучал в ефир по времето на четири световни футболни първенства. За коментарите му на мачове от нашите първенства с предизвестен край няма да говоря. Той си има безпогрешен футболен статистик.

Сега за поредната, а не за "последната" книга на Четето. За мен щеше да е шокираща изненада, ако книгата му беше слаба. Или ако перифразирам един поет и литературен критик, по времето на който е живял "кралят-слънце", мога да кажа, че Стефан Янев си е поставил задачата да напише поредната си силна книга и се е справил блестящо. Аз не съм от щедрите на хвалебствия, но когато те са заслужени, не бива да бъдат спестявани на автора.

Радостта и удоволствието от четенето на тази книга се подхранват и от това, че всичко в нея е казано с точната мярка и със съзнанието, че "дозата прави отровата". Или, казано с езика на философите – не много, но много. Бих припомнил и това, че който дава навреме, дава двойно. Четето непрекъснато прави тъкмо това. Може да се сравни единствено с голов пас към читателя, който да отбележи с благодарност тази щедрост на таланта. И съм убеден, че и в бъдеще Четето ще продължава да го прави, защото има голямо футболно и човешко сърце, добре патинирано от времето и благодарството му спортсменство, спортна злоба, силен волеви характер и борбен дух. Въпреки

че при пръв прочит на погледа му от него се излъчва мекота, благост и кротост, осветени от иронични припламвания, има и от артилерийския огън на Наполеоновите гвардейци, от които до нас е достигнала фразата, че "гвардията умира, но не се предава".

А Четето, освен че е футболен гвардеец, в кръвта му от рождение е впръскана и от солта на морето. Това се усеща и в книгата му. И като привърженик на варненския футбол не мога да подмина без внимание този факт. Защото и когато пише, и когато говори, без театрална приповдигнатост и излишни увлечения, без да страда от морската болест на местното патриотство, той винаги намира начин да се изрази така елегантно, че и непросветеният да разбере, че срещу себе си има сладкодумен събеседник, истински моряк, който е опитен плувец във футболното море и във време на приливи и отливи, и във време на щормове. Защото Четето и най-устойчивите словосъчетания в нашето съзнание, които за да са още по-неразбираеми, научнообразно са наречени идиоми, не ги пише на вятъра, когато иска да подчертае напразните напъни на някои, че усилията им са отишли не за "онзи, който клати гората", а за "онзи, който къдри морето". Това може да го напише само истински моряк.

И още нещо, което, струва ми се, никак не е маловажно. За разлика от някои префърцунени издания, които изобщо не стават за четене, книгата е написана така, че не само се чете на един дъх, но може и да се препрочита и отпред назад, и отзад напред, и от средата към двете врати. Това го може само един наистина сърцат и умен играч от халфовата линия, дори и без топка, а само с едно талантливо, сиреч златно перо, ако върнем първоначалното значение на тази старогръцка дума талант.

За чувството за хумор на Четето няма да говоря. И то не само от благородна завист, а защото е всеизвестно, че то е като девствеността – или го имаш, или го нямаш. А той го притежава в изобилие. И то личи, без да ни се натрапва. Иронията и самоиронията придават един допълнителен привкус, който усладява четенето и плакне душата на четеца със своята автобиографична изповедност, искреност и автентичност на преживяванията, както и с малко известни факти и любопитни подробности в света на футболната вселена, в която има пустини и спасителни оазиси, непроходими джунгли и безкрайни степи, и много върхове на световната слава.

В книгата на Четето ме впечатли и една друга подробност от пейзажа – неговото самопризнание, че той е една от жабите в родното ни футболно благо. С други думи – знае си гола. И ако футболът е разнообразен на някоя непозната на дерматолозите краста, бих добавил, че той е сред безнадеждно не-

излечимите най-красавите жаби. Държа да се извиня за грубото влизане с този израз, но съм убеден, че

той ще продължава да я чеше тази своя краста и в бъдеще. Изразът ми е грубоват и заради друго. Знаем, че понякога на терена освен топката футболистите се ритат един друг, блъскат се лакти, удрят си глави, без да са Зинедин Зидан, щипят се и се плюят, за да не се псуват. За разлика от тях Четето винаги е бил и си остава спортсмен, високоетичен и преливащ от благородство, заради което е уважаван от всички, с които и срещу които е играл, и от онези, с които е работил като спортен журналист.

Но стига толкова приказки. И без друго за футбола е изприказвано какво ли не и от кого ли не. На нали тази велика игра е станала част от живота ни, така както и политиката, където вина има, но няма виновни. Както има престъпност, а няма престъпници. Във футбола е точно обратното – футболисти имаме, но нямаме истински футбол. Менете някакво, каквито ги има навсякъде по нашите географски ширини.

Независимо от това – имаме още една талантлива книга, написана с много обич, уважение и признателност към много именити треньори, футболисти и спортни дейтели не само от Варна и България. Тях ги обединява това, че са звезди от първа величина, чиито отражения във футболното благо няма как да бъдат окаляни или да завонят на гнило. Четето е спестил на читателя доста неприятни и понамираещи гледки от нашенското футболно благо, защото в тази книга те наистина нямат място.

И съвсем накрая – нещо смущаващо. Издателят ни е общ – Наско Якимов, собственик на Издателска къща "Славена". Той също заслужава поздравления за добрата полиграфическа изработка на книгата, чиито автор е ненадуваща се и некряхаща надарена жаба от футболното ни благо.

Да изразим благодарността си. И да целунем жабата!

Чудото предстои! Жабата тук-тази ще се превърне в принц от приказната страна на Цар Футбол!

КРАСИМИР БАЧКОВ

Вшироката чаша мастиката потрепваше като разтопен седеф. Швайнера се бе вторачил в нея с мътен поглед и сякаш се боеше да я вземе.

- Пий, Швайнер! Пий, прасе такава! – подкани го седналият срещу него на масата брадясъл мъж. Той държеше своята чаша високо вдигната, като внимаваше да не я разлее.

- Животът ни е хвърлил зад борда! – изръмжа Швайнера пресипнало.

- Майната му на живота! – кресна брадясалият. – Каквото животът ни отказва, мастиката ни го дава.

Двамата едновременно отпиха, после сложиха внимателно чашите на масата. В гостилницата по това време нямаше много клиенти. Тя се пълнеше сутрин, когато стари мераклии сърбаха шумно гореща шкембе чорба, по обяд изпълваха масите предимно таксиджии и работници от близките строежи, а вечер тук се събираха самотните мъже на средна възраст от съседните панелни блокове. Кухнята в заведението бе добра, а цените не много високи. Това привличаше и няколко квартални пияници, между които бяха Швайнера и неговият брадясъл приятел. Те изчезваха за по няколко дни и изведнъж, докопали с кражба или тежък физически труд някоя малка сума, бързаха да я пропилят, за да не ги притеснява мисълта, че са състоятелни като другите хора. Бяха по-безгрижни и безотговорни от деца.

Късният есенен следобед избутваше слънцето зад два раздърпани облака. Край уличката бяха строени ред брези, дребните листи на които трепкаха, уплашени от хладните ръце на вятъра. Те сякаш предчувстваха идването на зимата и близката си кончина. Бе тихо и спокойно. Дори въздухът бе чист и свеж, почти като на морския бряг. Градът бе притихнал в онова безсилно очакване, в което хора и природа се прекланяха на закономерностите на живота. Някъде зад отсрещните блокове се проточи воят на сирена. След минута се показа и линейката, движеща се бързо по тясната улица. Едно бяло куче с провиснала мръсна козина се стрелна пред линейката и тя го удари с едно от предните си колела. Кучето се преметна на тротоара и завича пронизително. Линейката отмина, а животното се опита да стане, залитна на една страна и се стропило безпомощно. Тялото му потрепваше от време на време, през космите на отворената му уста се провлачи кървава пяна и закапа по земята. То страдеше като човек и скимтеше тъй жално, че Швайнера се надигна и отиде до него. Нескоропано го погали, а то сякаш разбрало съчувствието, заскимуца, молейки се да спрат болките му.

- Ех! – въздъхна дрезгаво мъжът. – Ега ти кучешкият късмет! Да те сгази точно линейка! И к'во ше та правим сега?

- Ей, Швайнер! – провикна се брадясалият от масата, – остави тая мърша и ела да си пием пиенето!

Швайнера не отговори на поканата. Той свали омазаното си палто и го разстла на земята. Внимателно вдигна с две ръце кучето и го сложи върху дрехата. То продължаваше да стене и го следеше с умоляващи, обезумели от болка очи. Мъжът вдигна страдащото животно и се насочи към близкия блок. Влезе в първия вход и понеже асансьорът не работеше, започна да изкачва стъпалата. На два пъти си почива, докато стигне последния етаж. С много усилия успя да прескочи през малкия прозорец до асансьора и се отзова на покрива. Тук вятърът се усещаше по-силен и хладен, отколкото на улицата. Недалеч на юг светлеше морето и като че ли привличаше с нещо към себе си. Швайнера застана до ръба на плоския по-

крив и тъжно погледна към кучето:

Е, друже! Повече от това не мога да сторя, за да ти помогна. Поне ще се отгървеш от това мръсен свят!

Кучето се опита да стане, но не успя. Мъжът се наведе, взе го и ловко го метна в празното пространство надолу, като внимаваше да уцели асфалта. Чу се глухо тупване и бялото петно остана неподвижно. Швайнера плю и въздъхна тежко. Почеса се по мазната, оредяла коса и тихо промърмори:

Някой ден ... и аз! След тебе! Кой знае?

Пред очите му се разстиляше градът. В него имаше толкова много болка, а Швайнера не можеше да помогне на всички. Той дори на себе си не знаеше как да помогне, за да живее по-добре. Понякога се хващаше на работа, но както вятърът не може да се хване и постави

ЧУЖД ЖИВОТ

на едно място, така и той не се задържаше за дълго. Животът на безделник не винаги му харесваше, но свободата, с която разполагаше, си струваше повече от всякакви пари и облаги. Интуитивно бе стигнал до извода, че материалните ценности са преходни и затова не се старееше да ги придобива. От време на време само го заболяваше нещо отвътре за това, че е сам. Някога Швайнера имаше жена, в която бе лудо влюбен. Обичаше я, уважаваше я и правеше всичко, за да се чувства тя щастлива. Живееха на квартира в един таван, близо до централния плаж. Той все се шегуваше, че живеят като студенти. Романтичната идилия обаче продължи само година и половина. Жена му забременя и постави условие, ако Швайнера иска детето, да им осигури по-добри условия на живот. Той се втурна да търси квартира на по-нисък етаж, но тогава квартирите бяха дефицит и малкото, които намери, бяха с такъв наем, какъвто той не можеше да си позволи. Така, след малко повече от месец търсене, един ден жена му съобщи, че е направила аборт и детето вече го няма. Минаха няколко дни, в които двамата се гледаха, без да знаят какво да си кажат. Толкова болка и някаква празнота се бяха събрали между тях, че Швайнера изобщо не се изненада, когато една неделя видя жена си да слиза от голяма луксозна кола. Тя праги въздушна целувка на шофьора и с някакъв непознат израз на лицето тръгна по улицата. Главата ѝ бе високо вдигната и стъпваше със самочувствието на господарка на целия град. Тогава Швайнера се смути и дори не ѝ се обади. Тоя нов израз се наложи през следващите седмици, докато един вторник тя просто не се върна в квартирата. Дойде непознат мъж с вид на борец, за да ѝ събере багажа. Оттогава, макар и да живееха в един град, Швайнера не я бе срещал. Постепенно свикна с болката, която изпитваше от загубата на любимата си. Стана равнодушен към всичко и само алкохолът можеше да извади някакви човешки чувства от опустошената му душа. Той не искаше да живее без любов, а се страхуваше да опита пак с друга жена. Правеше своя протест по най-глупавия начин, който един мъж може да избере – като се напиваше до безпамятност. Така се превърна в алкохолик. Изгониха го от работа, не можеше да плаща за квартира и започна да спи по пейките на градинките, докато бе топло. Като се спуснеше студът, се приютяваше в една ниша, меж-

ду колоните на стар мост над канала към езерото. През последните две години от някъде се бе появил брадясалият и му правеше компания за всичко. Двамата се носеха по мътните води на живота, като две парченца боклук по водите на канала.

На улицата кучето бе издъхнало. Швайнера внимателно го вдигна и отнесе до контейнера за смет. После се върна и седна на масата до брадясалия. В чашата му с мазика бе паднала калинка. Тя гребеше бързо с крачетата, но полза от усилията ѝ нямаше. Швайнера потопи пръст в чашата и насекомото се заизкачваше по него. И както правят малките деца, той вдигна пръста си нагоре. Калинката стигна до върха, разтвори крилца и литна. Швайнера завистливо проследи полета ѝ, изкашля се и на един път глътна останалата мазика. Острият

вкус на питието събуди апетита му и той потърка ръце във възбуда:

- Ех, сега да имаше по една тройка кебапчета с гар-

нитурата!

- И кана студен пелин! – допълни брадясалият.

Щяхте ли да сте доволни, момчета? – обади се зад тях мъж, седнал до вратата на гостилницата. На масата пред него бяха поставени слънчеви очила, пакет „Ротманс“ и някакъв вестник. В ръката си непознатият държеше чаша с кафеникаво питие. Двамата бродяги го изгледаха и без да отвърнат, въздъхнаха почти едновременно. След малко брадясалият промърмори:

Сякаш живеем чужд живот, мама му стара! Нищо хубаво не ни се случва! Хората печелят пари от тотото, карат скъпи коли и се кефят! А нашият живот пет пари не струва!

- Да! – съгласи се Швайнера. – Ако бе наистина нашият, май нямаше да го прахосваме тъй, а?

Без да се подканят, двамата бръкнаха в джобовете на панталоните си и започнаха да вадят дребни стотинки. Докато ги брояха и пресмятаха за какво ще им стигнат, до тях се приближи сервитьорката и постави на масата две чинии с димящи кебапчета и запотена от студ кана пелин. И двамата зяпнаха, опулени от изненада, когато сервитьорката поясни, че сметката е платена. Погледнаха към масата на непознатия, но там вече нямаше никой.

Рисунка: Боян Янев

ДЖЕЙМС ЕЛИОТ КУИЛ

Джеймс Елиот Куил е роден в щата Масачузетс, САЩ. По образование е филолог и педагог. Автор е на много къси разкази и есета, както и на сборниците: „Целият забравен изток“, „Български размисли“, „Турски размисли“. Публикува в електронните медии.

АНШОА 2

Пеликаните умират. Светът загива. Отдалечени само на миля от Кейп Код, ние пресътворяваме.

Посланието, че ние сме новото начало, се предава масово. Оздравяването на земята преминава именно през нашата многочисленост, която се топи и намалява.

До този момент аз изповядвах и проповядвах еволюцията. Ние сме божественият отклик към разширяващите се негодни за консумация маси. Няма и капка позор в нашето становище. Бивайки поглъщани, ние питателно изхранваме всичко живо. Всички живи същества, които обитават земята, океаните и небесата, всички те зависят от нас.

И затова сега се нося през въздушното пространство, намирам се в торбата, увиснала под човката на представителя на по-висшия етап в нашето развитие. Уверена съм, че моите последователи прилежно и усърдно ще разпространят това послание.

Това не трябваше да продължава толкова дълго. Аз знаех, че този момент ще дойде, моментът, в който ще ме възнесат към висините. Аз не можех да бъда една от онези, които останаха завлечени надолу и надълбоко. Ние едновременно се въздигаме и падаме, и двата процеса в основата си са неделими. Моята мечта обаче винаги е била за един-единствен миг горе, в небесата.

Този момент изглежда безконечен. Мога да възприема небесата единствено като гълъна тъмнина и вода, която ме плиска и преобръща насам-натам. Успелите, които са преминали по този път и са оцелили, са ми разказвали за това предсмъртно състояние. Нямам място за плуване, не виждам никаква светлинка. Дано моят прехващач и носител не ме изтърска някъде по пътя.

Минават часове. Пропадам и излизам от мъчителна полудрямка. Моят кошмар се състои от един-единствен въпрос: Дали пък някой не се нуждае от аншоа за салатата си?

Тези думи нямат никакво значение за мен. Напълно осъзнавам загубата на предишните си спомени. Помня единствено последното си слово, но нито едно от преживяванията, за които говоря.

Аз все още летя. Слънцето изгрява някъде извън човката на пеликана. Светлината започва да изгълва моето помещение, докато стените му не стават прозрачни. Знаем, че трябва вече да съм смляна и асимилирана. Аз изпълних своето предназначение. Аз нахраних втория етап на нашето развитие. И вече изпитвам само усещането за полет.

Крилете на пеликана започват да се уморяват. Не след дълго усещам нашето приземяване. Извитите ми нокти обхващат парче от славеи. Аз викам себеподобните си. Ние сме у дома.

От английски АНТОН АБАДЖИЕВ

РОБЪРТ ЛИЙ ФРОСТ

Роден на 26 март 1874 г. в Бостън и умира на 29 януари 1963 г. Той е един от водещите американски поети и четирикратен носител на наградата „Пулицър“. Поезията му е едновременно традиционна и експериментална, а философските му прозрения надхвърлят оп-

ределението за него като пасторален поет. Към заника на живота си Фрост губи част от своята слава поради поетически и политически консерватизъм, но репутацията му на велик поет остава ненакърнена. Той постига амбицията на живота си да напише „няколко стихотворения, от които е трудно да се отървеш.“

СТРЪК ЦВЕТА

Отидох веднъж да обърна тревата,
що бе окосил преди слънцето някой.
Росата, наточила в треви острието,
изравнената сцена бе напуснала вече.
Зад остров дървета го потърсих и чух,
че вятърът носи от точилото звук.
С тревата бе свършил и тръгнал човекът.
"Както сам е бил той и аз ще съм", рекох.
"Както са всички и няма значение,
работят ли заедно, или разделени."
Щом казах това, към мен се залута
една пеперуда с крила едва чути.
Цветята издирваше по спомен от вчера,
избледнял след възторга в мрака вечерен.
Във кръг забелязах, че лети, без да спре
там, където лежах увехнали те.
Изгубих я после от очи, ала пак
при мене се върна с трептящи крила.
"Въпросите отговор нямат," въздъгнах
и взех да обръщам тревата да съхне.
Пеперудата трепна и поглед насочих
към високата туфа цветя край потока.
Като цветен език, пощаден от косата,
потока оголила. Косачът в росата
ги беше пожалил, влюбен във тях,
не за нас или него там да цъфтят,
а от чистото щастие на утрото тихо
върху стръмния бряг, обрасъл в тръстика.
С пеперудата бяхме попаднали значи
на послание, пратено тук от зората.
Ранобудните птици чух и как шепне
косата му дълга на земята. Усетих,
че сродна душа си имам наоколо
и повече няма сам да работя.
Якаш той ми помагаше, додето щастлив
се трудих, а после сянка с него делих.
И казах сърдечно на човека, чиято
мисъл доскоро бе за мен непозната:
"Хора с хора работят и няма значение
дали ще са заедно или разделени."

СЕНОКОС

Край гората нямаше друг звук освен
от косата ми, шепнеца на земята.
Какво й прошепна, не усетих добре.
Навярно за топлото слънце тоз ден
или нещо навярно за тишината -
затова го прошепна, без да говори.
Не бе дар, мечтан от ленив миг и злато,
получено лесно от ръката на елф.
Всяка измислица твърде слаба се стори
на любов ред полагага в тия блата
с ники салепови, та подплаши змията.
Косата ми дълга прошепна тогава:
"Фактът е най-сладкият блян на труда."
И остави сеното да се създава.

СБОГОМ И ХЛАДА СИ ПАЗИ

Туй казване сбогом в студения мрак
на градината с толкова млада кора,
напомня за всичко, що би наранило
градина във края на фермата зиме
от къщата с хълм отделена. Не искам
белег по нея от заек и мишка,
не искам следи от глухар по листата,
изгризани клонки - храна за сърната.
(Да виждаха в думите някакъв смисъл,
то аз до стената бих ги извикал
и с пръчката бих ги заплашил тогава.)
Не искам и слънце да я съживява.
От живот я опазихме, мисля, добре,
щом на северен склон началото бе,
че тя не се плаши от зимния вятър.
Да се стопли градина обаче е страшно.
Колко пъти повтарях: "Стои настрана!
Градинчице, сбогом, хлада си пази.
Десет под нулата тъй опасни не са
като десет над нея. Аз тръгвам сега.
Работа имам със други дървета -
малко са грижите, но и плодове,
такава, що брадвата върши в гората
с клена и явора, и със брезата."
Да бях обещал, че щом легна да спя,
ще мисля дървесната нейна съдба,
доде много бавно (и без светлинка)
потъва дълбоко сърцето й в гроб.
Нещо трябва все пак да остане за Бог.

ПЪТЯТ, ПО КОЙТО НЕ ПОЕХ

Два пътя в леса разделени видях,
ала не можех да тръгна по двата.
Бях пътник единствен, там дълго стоях,
единия с поглед надолу следях
гръб как извира навътре в гъстака.
Тръгнах по другия. Тъй избор почтен
и с повече право сторих навярно.
Той искаше работа - цял затревен,
на макар и пътят им общ до тоз ден
за тях да се беше грижил по равно.
Еднакви лежах оназ сутрин там
в листа пожълтели, без стъпки тъмни.
О, за друг ден оставих първия. Знам,
че пътят до път води винаги. Сам
не вярвах обаче, че ще се върна.
Това ще разказвам с въздишка за тях,
щом минат години и се изгубят.
Два пътя веднъж разделени видях
и по-запустелия аз си избрах,
а това промени всичко друго.

Превод: ТЕМЕНУГА МАРИНОВА

ЦОНКА ХРИСТОВА
РЕПЛИКА I

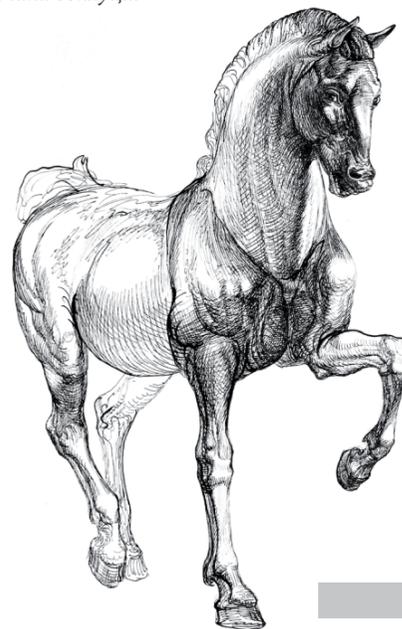
"Векът изискваше да пеem
и скъса на езика..."
Ърнест Хемингуей

В началото
поискаха от нас, макар фалшиво,
макар по детски, неуверено и разногласно,
да пеem погребален марш
на времето отминало, неясно.
Поискаха гласът ни да се лее мажорно,
в съзвучие със птиците.
Но ни отрязаха езиците.

А след това
поискаха грижовно да ни нахранят
с чорба от камъчета и съвсем законно
в главите ни наляха мътно вино
от страсти, от илюзии
и от мечти бездомни.
Поискаха от нас
като пороен дъжд да плиснем,
но някой в гърлото небесно
тапата натисна.

Съвсем наскоро
пак по нечия повеля,
подскачахме като обезумяло стадо носорози.
Сърцата си натъпкахме в продупчени джобове,
а някой трупаеше залози.
Поискаха да чуят тежките ни стъпки
и да си продадем душите,
но си запушиха ушите.

И най-накрая
светът получи каквото си поиска -
безмозъчна и безсърдечна
купчина боклуци.

РЕПЛИКА II

"Всяка вечер аз подреждам масата..."
Ръоне Шар

Всяка вечер
аз застилам масата
с бяла позлата.
Слагам чаши за теб,
за детето,
за любовта и за свободата.
После отпиваме мълчаливо,
храним се мълчаливо,
като част от студения здрач.
В тишината на поредицата от вечери
нашият огън е сякаш болногледач.
Любовта грейва понякога -
ореол на празнична свещ,
късче спомен от допир горещ.
А свободата така и не се отби,
поне да си изпие чашата...
Но приборите й са на масата,
подредени до нашите.

РЕПЛИКА III

"Човече, когато си в лодката,
менят се бреговете..."

Когато си в лодката,
бреговете изглеждат
като делфини, които
игрят на прескочикобила
и лъснатите им гърбове
отразяват небето.

Когато си в лодката,
времето - единственият ти спътник,
спира на стоп
хвърчилото на птиците
и отлита със него
към други пространства.

Когато си в лодката,
сънувай брега,
с къщите и дворовете,
с топлиите скути
на изгубеното детство
и светналото лице на очакването.

Когато си на брега
и станеш част от отломките
на разбитите си илюзии,
разбираш, че има
само мимолетни пристанища,
и вечни кораби.

Рисуника: Боян Янев

РАДКО РАДКОВ
СТАНСИ

Онези часове къде са,
неуловимия мълнеж
в потрепването на завеса,
обвяла с пламъка на свещ
зад вазичката с чайна роза
видението на жена
със шал на голи рамена,
с великолепие без поза.

Посегнал да я уловя,
да я запазя в дъх и слово,
аз я загубих във слова
и я намирах в цирх отново.
Присядах с мъдра книга там -
на трон я виждах да присяда,
сияйна, лъчезарно млада,
безплътна като тамян.

МЕЧТАНИЕ

Аз в нощ, по-дълга от година,
по-ангелска от Рафаел
в старинна къща край камина,
до Вас приседнал, бих Ви чел.

Ще пада сянка балдахинна
от огъня, ей тъй, без цел
на листопадната градина
сиянието възприел.

Върху соболеватата кожа
косата Ви ще се разстели
като в забравен мадригал.

До нея томчето ще сложа,
да чуят страниците бели.
Във първи сняг е навялял.

Рисуника: Боян Янев

Рисунок: Боян Янев

ВЛАДИМИР МИХАЙЛОВ

ЖИВОТЕ МОЙ

Животе мой, обезлюдя
светът ми и се свърши пътя,
че самотата е беда,
а безизходицата смърт е.

Как над безцветните ми дни
и хоризонта сив се свъси,
че спомен сини висини
са днес, там спомени тълпят се.

Усетил ледния покой,
с последни сили в теб се вглеждам.
Заклевам те, животе мой,
подай ми сламка на надежда;

От старото ти пиришество
дай глътка вино – да се сгрея,
че вече няма за какво
и за кого да те живея.

Във името на любовта
прати ми знак – любов и слово...
Подай ръка, да си простя
и да повярвам в теб отново.

Животе мой, щом своя път
с теб извървим в часа уречен,
стани ми мост и за отвъд,
пак за живот, но вече вечен.

ВЕСЕЛИНА ТОМОВА

АЗ ТАКА И НЕ УСПЯХ ДА СЕ ВПИША В БЕЛИЯ СНЯГ,

дето тихичко пада,
тихичко пада...
Не разбрах как ги пишат тия стихове поетесите с ширококопите шапки
за прането, гълъбите и любовниците на мъжете си,
как им пляскат на римите, миришеци на лучена супа,
как те капризно издават напред начервисани устни
и чакат вместо хонорара си някой здраво да ги изучука.
Мен ме завяха северни ветрове,
коне ме вихреха,
и конекрадци ме любеха...
Аз не бях изисканата особа от техния кръг,
луда циганка бях,
пиех, стрелях и чупех чашиите без пощада,
докато те отпиваха шампанското с финес.
Нямах време да шия бели одежди,
да скрепявам любовната клетва със златни вериги,
нямаш никакво намерение да изпълнявам някаква обществена заръка,
че главната роля на жената е да бъде майка, лелка и съпруга.
Тия дръвца сме ги гризкали.
Аз се носех, вкопчена в гривите на хвърковати коне
и като един Робин Худ в женска риза
раздавах свежена свобода и правосъдие...
Не влязох в никакви класации,
изплашени от яростната ми неистовост,
фризираните им лица се чудеха как да не ме забележат,
и си шушукаха със тънки немоцни гласчета –
що за обноски в тая недодеялана мръсница...
Във мъничките им очички без зеници обаче
китеше завистта,
че те нагазили във пухкавия сняг
посмъртно няма да усетят целувката на звяра -
напуканите устни, небръснатите бузи,
и вкиснатия дъх на вино, пропит с барут,
барут и свобода.
Хайдутите не качват на конете си превзети поетеси.
Сега ги наблюдавам –
със дъх разтапям скрежа по стъклото –
копринените им коси, парфюмите, ухаещи на лято,
дантелените пръсти,
сатенените гащи,
презрачките от перли,
бемки по гърдите,
и онзи превзет копнеж по Филипните...
Навън е люта зима.
И само кучетата великодушно правят около мен горещ кордон.
Там вътре греят полилеи. И стихове се леят като френско вино.
Не е за мене тоя свят.
Обръщам се и хуквам към звездите.
Където Ботев вече е налял стаканите
и чака не Венета,
чака мен,
за да напишем набързо няколко стихотворения
и да отпращим в свободата,
за която да умрем.

Рисунок: Боян Янев

СЛУЧИ СЕ

Такова е и опакото на света.
Стреснато.
От спомените за коне, царе и мощи на светци в олтарите.
Ще си говорим ли за хубави мъже –
сега – на опакото на света?
Защото ветровете не са нищо друго, само ветрове.
И ако аз се спъна в дума, то ще е от невнимание.
И ако ти прескочиш времето и стигнеш до пръстта,
ще спрем да спорим.
Какво ще бъде с другите?
Те ще четат ли Достоевски?
Какво ли става с хълма?
И защо?
Нещата стигат дъното на океана.
Неща са неща, защото питаме.
Луната задължителна.
Объркано е като във стихотворение, искащо да каже:
Смисълът е във мигът на стъпката, на крачката,
На вдигането на стъпалото,
Във мисълта, която вече е далеч,
в етажите – но не височината,
в омайничето на очите и в нещо друго,
друго нещо,
за което съм тук на опакото на света.
И трябва да се чака.

НЯКОЙ ДЕН ЩЕ СИ СВИЯ КРИЛАТА.

И ще тупна в ръцете ти като ранен ангел.
Ще ти подаря един последен дълъг поглед
и сърчицето ми ще спре да тупка.
Не се страхувай,
небето пак ще се отвори
и по зелената дъга,
и още по-нагоре,
ще спре душата ми на завет.
Тогава чашиите налей
и пей с ранено гърло –
не съм умряла.
Просто Бог ме е целунал по челото.

**НИКОЛАЙ
РОСЕНОВ**

ЦЕЛУВАНЕ

как настръхва денят, като дойдеш
как настръхва денят като хищник,
и те изтърва, изтърва на косъм
от пожълтелите скицицик

паянтова нощта – снагата ти е хоросана й -
и кольо е ръката ми, ръката ти е фиче -
бодат минутите като брадата ми -
слънца в небето с кожа на момиче

в земята ти потъвам като гроб -
на него болката да сложи цвете и да си замине,

а огънят ти е единствената зоб
за кончетата в бричката ми пегасина

и колкото да те усмихна ти го пиша
и колкото да ме усмихнеш ми отвърщаи:

заеби я тая бричка

ела, целувай в бричовите бреговете ми,
като море останало с две думи вятър, ела,
целувай докато не потече
скалата ми на пясъци -
целувай,
да се удавят думите в
пресъхналите си оазиси -
докопай на плътта миражите
и ги изстискай като кактуси
целувай!

утре ще сме друго

**БОНИ И КЛАЙД
ПО ВАРНЕНСКИ**

Преди да дойдеш
разхождам всички улици на града

пропускам една -

там става най-голямата авария на ВИК
по нея минаваш сега
за да ти шепна как очите ми са сухи

като тази река

и също толкова фалшиви ли - ще ме усмихнеш -

ще ти покажа пейка за четене на книга
пейка за гледане на море
пейка на която младата поезия джебчийка
си брои изработеното

луната си я виждала,
но тя пък тебе не

времето ни е амеба

вечерята е няма значение
най-вкусната
в камината ти бѐдникът ми грее
сякаш е коледа

да
този ден е чорап
слагаме си го на главата и обираме първата
срещната банка с
любов

САШО СЕРАФИМОВ

ЧОВЕКОЗНАНИЕ

Така ми омръзна родния край, че го заобичах.
 Нищо чудно!
 Та аз не обичам държавата си,
 не обичам работата си,
 не обичам сънищата си,
 не обичам историята си,
 не обичам вярата си и пак живея.

Нека и другите да помислят колко труден занаят е любовта на безбожника.

КУЧЕШКА РАДОСТ

Каквото и да кажа,
 ще се промени ли нещо,
 ще заживеем ли по-добре,
 хората ще станат ли по-добри...

Светът живее от кражба.
 Човек е измислил Бога, за да краде и от небото..

Грабни поне хляб и кучешка радост от бакалията,
 за да са радостни гузните ни минути.

Ако имахме пиене, щяхме да станем революционери,
 но сега сме само хленчеци хиени.

Как може толкова да са безсилни думите – една мечта да не могат да вдигнат.
 Затова ли земята ни е омесена от барута и кръвта на ония от читанките!
 Нищо няма да кажа. Ще мълча.
 Та поне да не изляза предател.

ИЗПРАТИХА МЕ ЗА ХЛЯБ

Само хляб нямало.
 Колко още неща няма в тази къща.

Толкова ме е яд на държавата,
 че ако бях монах от Шао Лин,
 щях да опердаша някой неин гражданин.
 И да хвана Балкана,
 да го захвърля върху главите на ония, дето управляват.

„... политиката и на това правителство води България към катастрофа...“
 Опозицията
 Войната по пътищата е само фрагмент.

И когато си тръгна от този свят,
 къде ще скрия нищетата,
 очите си,
 пълни с безброй ядове.
 За какво първо да мисля - за живота ли, за смъртта ли!
 А аз отивам за хляб. И за още колко неща съм тръгнал.

МРАМОРНИ ПРЪСКИ И ПУКАНКИ

Няма да се сбогувам, като тръгна.
 Няма да махна с ръка.
 Току виж съм литнал и срецна гълъбите, които хранех на перваза.
 Пък и как да махна,
 ръцете ми ще са пълни с мечтите.

Прегърнал съм една за любов,
 друга за дом,
 под мишница съм грабнал мечтата си за добро.
 Нея толкова години я нося – кажи речи от раждането.

А в шепите ми смях – ей такъв - на мраморни пръски и пуканки,
 сребърен, на водопади и ручейчета,
 за всичките си мечти, дето съм понесъл отпатък..

Няма да се сбогувам.
 Животът е нещо по-дълго от смъртта
 и няма как да свърши,
 когато ти е счупено крилото или когато си загубил тялото.

БЕЛИЯТ ЛИСТ

Понеже нямам думи за този лист
 и понеже белотата ме отчайва,
 ще завия в него хляб, сирене и грозде
 за Гладните.
 Така листът ще прилича на роза
 вместо на робство.
 Ще ухае на усмивка, вместо на лудост.

...Ще косят ливадите,
 ще пасат стадата,
 ще хранят дворците
 и ще премитат мръсотията на света...

А когато изядат в него завитото,
 Гладните ще видят,
 че той е празен като предателско знаме
 и сами ще започнат да пишат своите думи.

РАДОСТИНА
МАРЧЕВА

МОНОЛОГ

Твърде рано е.
 Началото все още спи
 с лице върху мазолите на времето.
 Така и не опазих тази граница,
 с която се опитвам да разделям
 интуитивното усещане за хоризонт
 от равномерната константа на браздата.
 И щом изхвърлих по водата
 онази арогантна метастаза,
 удобно настанена зад очите ти...
 Поисках да съм сняг.
 През юни.
 Без памет и без спомен за сезони.
 За върховете.
 За стъпки.
 И за глутници.
 Поисках да съм цялата незнание.
 Амнезия за полет и докосване.
 Така ще имам свободата
 да не сравнявам устните ти,
 думите,
 тггата,
 усмивката ти на събуждане,
 ината, на мъжкото ти невъзможие
 да се завръщаш.
 Но твърде страшно е.
 За теб.
 Сега ще зидам мост от силата
 на резонанса.

ОБЕТ ЗА БЕЗБРАЧИЕ

И този живот няма да ми стигне
 да отгледам тръни
 по тънките дъги на разстоянията,
 от моите до твоите устни.
 Измерил безбрежие,
 очаквай да се побереши
 в съня на разплакано дете.
 Нейното...
 Майките никога няма да се научат
 да режат пъпната връв.
 Може би за това онези жени,
 които могат да обичат Христос,
 не бива да раждат.

ДА СИ СПОМНИМ

ИВАН ГРОЗЕВ

Иван Грозев е роден през 1872 год. в с. Червена вода, Русенско. Завършва славянска филология в Софийския университет. Автор е на поетичния сборник „Видения и съзерцания“ (1919 г), на драмата „Ахасфер“ и др. Сътрудничил е на сп. „Хиперион“ и пр. Неговата поезия се откроява като крайно мистично направление в българския символизъм. Иван Грозев умира през 1954 год. В София.

Рисунка: Боян Янев

АЗ ЕСМ

Аз – Слънце – се възмогнах над снега планински и изпълних всички бездни със блясък и съзвучия съзвездни – убих вампирокрилата тгга.

И моят огнен лик не ще залезне,
 за верните ще светя и в нощта:
 Аз съм живот – победа над смъртта,
 Аз хвърлям копия у всички бездни.

Пламтя, звуча – разпънат над Всемира,
 сърце на Всичко и пламтяща лира,
 навсякъде пръскам огън и лъчи.

Съграждам Аз Вселената изново,
 Аз – Второ Битие, Аз – Огън – Слово,
 хармония предвечна в Мен звучи.

ПРАЗНИК

Ний падаме – белезните жъртви –
 изпълнен е свещеният завет:
 гергьовски агнета – лежим ний мъртви...
 ликувай, радвай се, о тъмен свет!

Ела и пий от жъртвената чаша
 и причасти се с топлата ни кръв:
 вкуси от Пасхата – тя плът е наша...
 О, Богозвяр, за теб е тая стръв!

NOCTURNO

Безкрайна нощ. И шествие на мъртви,
 вървят народи – призраци печални –
 чеда на мрака и на мрака жъртви.
 А там – звездици... свеци погребални!
 Вървят народи – призраци печални –
 чеда на мрака и на мрака жъртви...
 А там – звездици... свеци погребални!
 ...Безкрайна нощ – и шествие на мъртви

Рубриката подготви: ЕМИЛ ИВАНОВ

ИВАН
СТАВРЕВ

СЛЪНЦЕ
В СНЕГА

Някой тихо оттам, отвисоко душата си сипе.
Бяла радост вали и затрупва земята.
Ще умре този свят на любов и на сняг ненаситен.
Луда младост над тебе лети и се мята.
И се спира по мигли и устни –
най-красивият брод помежду ни.

Моя бяла усмивка, събудена
от целувката топла на зимата.
Ти си просто щастливо измислена
под небето бездънно и щедро.
Слънце мое, във прясна търкулната!
Топъл сняг, светлина и любов.
Как внезапно със теб се оказах
в този приказен, снежен алков...

Снегопадът! – този нежен издайник.
Ласка бяла и обич безкрайна.
Снегопадът! – съдба. И загадка.
А от бялото чудо на зимата
пак изгръва главата ти златна.

Бяла обич. И бяла раздяла.
От високото тук долетяла...

КОГАТО
УМИРА
ЧОВЕК

Тръгне ли си някой от нас – и целият свят се обръща.
Други са хората, друг е наважът, дърветата, къщите...
Най-вече ние – ний не сме същите, тръгне ли някой от нас.
Тръгне си някой – и нещо се скъсва.
Късат се пътища, погледи, връзки;
сякаш че паднал е някой във стана –
скъсал е всичките нишки.
Въпреки сълзите, въпреки всички горчиви въздишки –
трескаво, презглава, ей тъй направо, накръст и набърже
всичките нишки успявай да вържеи.
Но се оказваш в лепкава мрежа, в сложен и сбъркан пъзел,
дето на всяка пътечка, на всяка нишка – убива ти възел.
Тръгне си някой – и стряха се срути, стобор се разгражда;
гасне огнище – рухва ненужен комина осажден;
гледат отнесено – в себе си гледат – големи и малки...
Вятърът бесен просторите къса и

съска в ключалките,
тръгне ли някой от нас.

ТРЕВОГА

На Жоро

Стягай се, сине, готви се за бой –
дебнат по пътя завой след завой.
И зад всеки завой ти очаквай засада.
Във всяко приятелство – свада.
Ще тичаш на помощ с обич в сърцето,
ще ти отвържат с помя в лицето.
С поглед подириш ли звездния знак,
стреснат, пораснал, ще видиш ти как
Малкият принц в своята малка държава
любимата Роза на търг да продава.
Робин Худ слиза от своя престол,
скъсал ненужния свой ореол.
Мрачен, в таверна допива си Грей,
песен горчива през сълзи си пей.
Отдавна Асол от платната му алени
перденца ушила е. Тъжен и странен, и
грозен живот в тази измамена, гола държава,
дето най-свидното – на търг се продава.

МИХО
СТОЙЧЕВ

ЗАДУШНИЦА

Съботен ден. Вятър натъжен
приглушено стене. Хлад на есен.
За да бъде от Бога простен,
всеки тук е в она свят пренесен...

Разговаря надълго със свой,
че не се затваря лесно рана.
И се моли за вечен покой –
хлипа неспокойната му памет...

Дим на свеци. Мирис на тамян –
издимена... и димяща болка...
И аз бързам тревожно припрян,
за близък човек да се помоля.

И за „Бог да прости“ да подам
един малък, но от обич помен...
На душата му покой да дам –
все още димящ до болка спомен...

И във тоя за молитви храм –
съботен ден, с хлад на късна есен,
да остана със мъката сам –
дим от свецица към дух небесен...

СЪВРЕМЕНЕН
АДАМ

Какво ли. И защо ли ни повлече
и взе она жива топлинка,
че станахме напълно безсърдечни –
изстинала за ближния ръка?

И в един хаос – надалеч от чувство,
броим поедите си над честта.
Да си човек – е истинско изкуство,
а колко днес е обеднял света.

Виж, във деня ни – за всеки градина,
бере тоз, който не е посадил...
Какво ли сторих, че съм се разминал
и аз с дръвче, преди да разкъфти?

Нали го посадих със благи думи –
едно-единствено за цял живот...
Не съм и мислил да живея шумно,
от друго забранен да късам плод.

Но след труда над плода му оскъден,
какво ли стана, просто и не знам...
Вместо стопанин, посадил, да бъда –
стоя подобно изгонен Адам...

НИКОЛА АНКОВ

СЕЗОНИТЕ НА ЛИЛАВА УМОРА

сега сезоните
на лилава умора
звънтят
в душите ни
на грешни хора
...
и в сребърни езици
на камбани
в зърна от нар
в изящни плетеници
и приятели
изгубени в безбруя
на млечните звезди
...
сега сезоните
на лилава умора
прободени
от остър дамски ток
капят
капки
кръв
от пръстите
изваяли Вселена
и мен
човекът грешни
от дъха горец на Бог.

НА СМЪРТТА ТОВА Й ОСТАВА АМОР

...прохлада не носи влажният вятър
отвесно е времето и исках дъждът
да изпълни следите на вълк единак
и копита на плаха кошута
да вихри безпощадност и грях
да пръсне омайно биле в бунара
да събуди нямата сила
на извор със жива вода
и погали ръката, с която държа
пред лицето си маска
ах маската бяла и съдържам дъха
и вървя и вървя и вървя
до когато небесни портали
ангели бели отворят за нас
и плисне дъждът от сребро
и монети да няма пощада
и само душите на Ниците
духом да бъдат светци...
и неловко прикрил тленното тяло
с листа от зелена смокиня
сред крякащи жаби от вонещи блатата
да вървя и навит на спирала
да ме дебне глада с окото
на пъстра змия и грачеши гарги
с крилете да срутват над мене Света
а за телата ни тленни любима
да идва само смъртта...
за телата тленни не за душите
...простете Поета...
това й остава на смъртта амор
ха ха ха
защото това и остава...

БОЯН ЯНЕВ

Роден на 18.04.1963 г. във Варна. През 1991 г. завършва Художествената академия в София, специалност „Илюстрация“ при проф. Румен Скорчев.

Участва в над 20 самостоятелни изложби в Германия, Австрия и Виена, САЩ – Флорида, Талахаси, София, Варна и Бургас.

Автор на художествения образ на Музикалния фестивал „Варненско лято 1994“.

2001 г. Биенале на графиката – Варна – награда за млад автор.

1995 г. Автор на графичния знак „България – туристическа страна“ като художник в Рекламна агенция „ФИЛ“.

От 1995 г. – преподавател в НУИ „Добри Христов“ – Варна.

Автор на илюстрациите на над 20 книги на български и чужди автори, като последната книга „Черупката“ на Вили Цанков.

Участник в множество пленери в България и в чужбина.

Посветил е изложба в галерия „Стълбата“ в София на хобито си айкидо през 2004 г.

ОЩЕ ЗА БЪЛГАРСКАТА НЕЗАВИСИМОСТ И ДУХА НА ЦАР КАЛОЯНА

МАРТИН ВЪЛЧЕВ

Понякога старите фазери от дрипавата “консервационна облицовка” на историческия храм “Св. Четиридесет мъченици” в Търново нашепват отминали случки. Някои са видени от тях самите, а други са дочути от най-близките им съседи – древните прегърбени зидове на средновековната църква. Досами храма текат новоизбистрените води на древния Ятрус, в които могат да се видят дори игриви сребристи мренки, шураци се като палави момичета сред върбовите коренища.

Древен и млад е бистрият Ятрус. Можете да го откриете на същото това място, независимо дали сте връстник на цар Калоян, тракийски овчар с божествен глас, или праисторически мамут с риж перчем. Но в същото време душата на реката се променя всеки миг. “Панта рей”, както казват предците на съседите отдолу. Да, ама не, както пък обичаше да казва моят учител по Стара история в същото това накацало по байрите Търново. Някои неща не се променят – стоят си на инат все същите, независимо че светът около тях се върти с шеметна бързина и променя хиляди съдби за време колкото една прозявка. Нашата история ще засегне точно тези непреходни неща, формиращи така наречената ни национална идентичност, която криволичи като тънка ронлива пътека между фарса и величието.

Далечната 1908-а година беше белязана от всеотрапен възход на българското общество. Стопаните се радваха на берекет, комините на фабричните пушеха и вливаха не само мръсотииите си в бистрите планински потоци, но и своята лепта в държавния бюджет, всеки трети лев от който отиваше за патрони, пушки, оръдия и други средства за губене на души от разстояние. Чиновниците наперено чаткаха с лачените си обуца по малкото градски улици и подрънкваха златните и сребърни левове в джобовеите си. В същото време Европа се стягаше с нечуван ентузиазъм за най-глупавата война в историята си, а военните химици осмисляха удивителните свойства на хлорните съединения, надвесени над опитните си камери като древни келтски друиди над казаните си с магически отвари. Въобще животът кипеше и светът преливаше от чар и простотия, както винаги.

През същата тази 1908-а година нашенци отбелязаха тридесет години от освобождението, което не беше съвсем Освобождение, и

проблясането на мимолетния национален идеал, който не беше кой знае колко идеален. Пет месеца покъсно няколко султански офицери заявиха, че го не щат вече султана, понеже бил прост и задръстен – срам, видите ли, за турската нация. Да, нация. Беше време на върл национализъм и войнстваща демагогия, прикрита зад благородни ложунги. В този дух младите турски офицери обявиха “ерата на хюрриета” – сиреч разбирателство между всички народи.

Ако в този момент можехме да се издигнем високо в облаците и с едно махване да направим всички стени и покриви прозрачни, неминуемо вниманието ни щеше да бъде привлечено от една тежка, пресолено достолепна фигура с остра брадичка и поглед надменен, бликащ от хитри очици, забити дълбоко в ждрелата, отсичащи един наистина чутовен рид. В него някои усърдни царедворци откриваха безспорни признаци на вапиющ аристократизъм. Но въпреки всичките си достойнства, Негово Величество не спеше добре напоследък. Вече повече от двадесет години беше княз на тази балканска държавица и му се щеше да бъде нещо повече, макар че не ставаше, както обича да казва подвластният му народ, и патките на село да пасе. Не щеше вече блядата титла княз този нов Симеон и Александър. Преди време тя задоволяваше младия некадърен офицер, който слезе беден като планински даскал на видинския кей. Но сега нещата стояха другояче. Утвърдилият се и определено тежаш на мястото си княз афишираше наляво и надясно с разнородните сини примеси в кръвоносната си система. Не е шега да имаш в рода си Бурбони и Орлеани!

И както често става, точно в необходимия исторически момент пилето на късмета кацна върху рамото на нашия горд претендент. Европейската политика се завъртя така, че Освобождението вече можеше да придобие ясен юридически статут, който от своя страна да повлече и нова, по-помпозна титла за нашето театрално величество.

Така дойде знойният 22 септември на същата тази щастлива в невежеството си 1908-а година. Начело на едно къде искрено, къде притворено въодушевено шествие, застаряващият княз се възкачи на каменистия Търнов, наречен находчиво Царевец от небезизвестния Цани Гинчев. Представителите на местната знат бяха на път да се скършат от лизнене и заголили позагнили зъби, съпроводиша величеството до историческия храм

“Св. 40 мъченици”, приютит известните колони на хан Омуртаг и великия Иван Асен Втория, пред чиято десница всички се кланяха доземи.

Никой обаче не подозираше, че храмът крие под подовите си плочи още една забележителност. И то каква! По ирония на съдбата, която често демонстрира твърде извратеното си чувство за хумор, точно зад забележителната задница на настоящия владетел кротко си лежеше вече 701 години блаженопочившият цар Калоян – една незабравима скандална звезда на средновековната европейска политика и военно изкуство. Естествено, настоящият не подозираше за този факт. Иначе, вервайте ми, щеше да зареже церемонията и по стара семейна традиция, която без особени мъки отквивае напред и назад във времето, щеше да се нахвърли върху гроба и за миг да се въздигне до седмото небе, опитвайки се да наниже на пухкавите си пръстчета известния днес шейсет и един грамове пръстен. Но не би. До официалното оскверняване на Калояновата “вечна” обител оставаха точно 66 години – число само по себе си подозрително, сякаш подканващо ни да му напишем още една шестица по милост и да препусне разказът ни в неведома посока, преследвайки вешери и самовили в мъгливия лес.

Но не това се случи. Сега бе време на речи и помпозност. Изпънати като бастуни, доскоршните рая и настояща търновска общественост тайно дръгнеха блъхасалите си дирници през взетите под наем крайно неудобни фракове с цилиндри. Владетелят четеше с апломб “Манифест за обявяване на българската независимост”, който, отделно от всичко, има прогресивно значение за българската история, както сочат професионалистите. Гласът на княза звучеше уверено и твърдо и само прелитането на някакво пиле, което Негово величество не успя да класифицира от пръв поглед, накара владетеля да замлъкне за миг. Точно в този кратък миг, съизмерим единствено с вечността, изпод каменните плочи на стария християнски храм, мимикрирал някоя и друга година като джамия, се размърда спящият от стотици лета дух на Калоян. Измъкна се през тайните си процепи, направи едно кръгче около колоната на своя далечен предшественик Омуртаг, поспря се пред друга, изписана с горди слова от

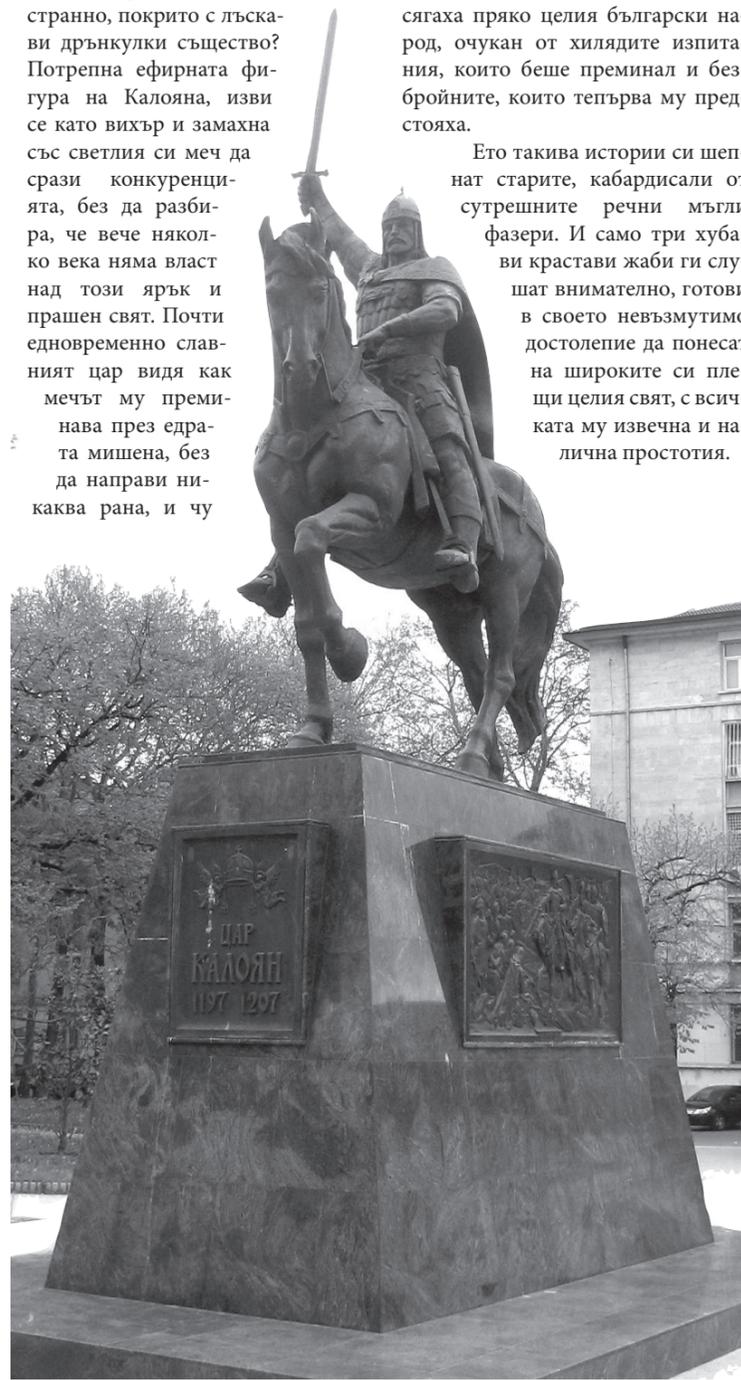
славния му братов син и с рязък вираз излетя през един отворен прозорец.

Светлината на ранната есен го перна като шамар през обветреното и покрито с белези лице. Щом се посъвзе, хубавият Йоан се поогледа и не можа да повярва на очите си! Къде е дворецът? Защо целият Търнов е в руини? Къде са кулите и особено онази, от която изстреля с катапулта глупавия граф Дьо Ено, дръзнал да намига на жена му по време на един пир в далечната и героична 1205 година? Къде са злите зъбери на крепостта и що за странна пасмина, маскирана като стадо хлебарки, се е скупчила край храма, заслушана благоговейно в разваления български на някакво странно, покрито с гъскави дрънкулки същество? Потрепна ефирната фигура на Калоян, изви се като вихър и замахна със светлия си меч да срази конкуренцията, без да разбира, че вече няколко века няма власт над този ярък и прашен свят. Почти едновременно славният цар видя как мечът му преминава през едрата мишена, без да направи никаква рана, и чу

гръмогласно “ура”, последвало след рязкото “Да живее България!” на току-що сдобилия се с нова титла съвременен монарх. Духът инстинктивно се стрелна нагоре, разбрал, че вече нищо не е същото, и след като хвърли последен поглед на скалистите хълмове, тихо се процеди в хладната си влажна обител. Намести се, въздъхна и затвори очи, тъй като му оставаха само още шейсетина години сън.

Така за миг се пресякоха минало и настояще, героика и фарс, благородство и парвенющина. Новопровъзгласеният цар пое с тежки стъпки към твърде бедното за неговия изтънчен вкус банкетно меню и към своите възходи и падения. Последните за съжаление засягаха пряко целия български народ, очукан от хилядите изпитания, които беше преминал и безбройните, които тепърва му предстояха.

Ето такива истории си шепнат старите, кабардисали от сутрешните речни мъгли фазери. И само три хубави крастави жаби ги слушат внимателно, готови в своето невъзмутимо достолепие да понесат на широките си плещи целия свят, с всичката му извечна и различна простотия.

ВЪЗРАЖДАНЕ НА СПОМЕНА ЗА ЖИВОТА И ДЕЛОТО НА АРХИТЕКТ ДАБКО ДАБКОВ

РУМЯНА ИВАНОВА

Християн Облаков, „Архитектът аристократ Дабко Дабков“, 2009 г.

(Из словото, произнесено на премиерата на книгата (25.04.2009 г.) в артсалон „Ракурси“)

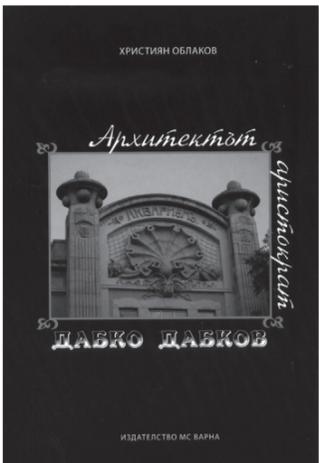
(...)В своята цел да извади „на светло“ името на арх. Дабков авторът Християн Облаков среща не малко трудности и пречки. Стара истина е, че с времето срещу забравата се върви все по-трудно. Данни за Дабков, колкото и парадоксално да звучи, липсват във варненските музеи, архиви; името на бележития архитект е пропуснато дори в енциклопедията на българското изкуство... Аворът на книгата се е проявил като ентузиазизиран краевед, издирвайки сродници, достигайки чрез тях до съхранени до днес, но останали неизвестни за обществеността данни, документация, черпи от източника за жизнения и творческия път на Дабков. Там, където това е все още възможно, записва необходими факти от днешни собственици на многобройните, проектирани от Дабков лични варненски домове. Тук е мястото и да отбележа безрезервната подкрепа, която с много симпатии към градивните стремежи на младия изследовател му бе оказана от дълбокоуважаваните господи Георги Кацарски и арх. Емил Пасков – автори на наскоро излезлия от печат така ценен за Варна енциклопедичен труд „Варна - архитектура & архитекти“. Ще добавя, че арх. Емил Пасков е и консултант на книгата на Християн Облаков.

В биографичната част на настоящия труд в съзнанието на читателя живо и осезателно се възправя забележителната фигура на арх. Дабко Дабков, завещал на любимия си град щедро творческо наследство – над 300 представителни, изискани в облика си къщи на авторитетни и заможни варненци, обществени сгради като грандхотел „Мусала“, Аквариумът и други, превърнали се в емблематични за Варна. Европейски въз-

крайморска Варна. В зората на ХХ в. градът ни окончателно се отърва от ориенталския си вид и дух, а Дабков е търсеният, високоавторитетният архитект с модерно мислене и рафиниран художествен вкус. (...) В логическа последователност е представен и разделът, описващ в хронологичен ред на изграждането им, сградите на архитект Дабков. Това е сериозно изпитание дори за опитен специалист и носи риск от неточности и пропуски.

Анотациите към конкретните архитектурни обекти обаче са възможно изчерпателни и прецизни. Наред с фиксиранияте необходими данни, адрес, година на съграждането, младият автор описва и историята на зданието; кои са собствениците, или пък как във времето се преустройва, а понякога – сменя функциите и предназначението си. Той умело борава с професионалната терминология относно архитектурно-декоративните елементи, прави стилев анализ, не пропуска да отбележи статута на сградата като паметник на архитектурата, който де юре следва да я постави под сигурна егида. Същевременно не се премълчават конкретните случаи, при които грижата към тези ценни културни обекти е абдикирала, а в ход е разрухата... Този необходим и ценен изследователски дял на книгата е добре онагледен с албумно приложение, при което за по-обзорен визуален аспект някои от архитектурните обекти са успоредени в съвременен и в автентичен вид. (...)

Първата книга на 20-годишния Християн Облаков е сериозен влог и отговорна заявка в нашето краезнание. Тя несъмнено ще привлече вниманието на специалистите в сферата на художествената ни култура, а тези, които се занимават с историята на варнен-

ската архитектура, неизбежно ще се съобразят с предложената информация. Книгата ще представлява интерес и за широкия кръг от хора, които искат да научат повече за Варна, обичат я и милеят за запазването на неповторимото, автентичното в нея. (...)

ЗА ЕДНА ОСОБЕНОСТ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА ПЕСЕН

КАТЯ БАКЪРДЖИЕВА

Известно е, че стихосложението на народната песен е силабическо (еднакъв брой срички във всеки стих) и че тя е неримувана.

Но в някои песни се забелязва рима. Тя не е „модерна“ и богата, но звучи с усет към поетичното и придава музикалност. Напр. „У Станкини има купа// слама като Станка друга няма. У Станкини има воденица, //Станка ми е годеница.“ „Малки моми из друм тичат, // цветя берат, китки кичат“. „Китките си цветя разтварят// и на моми проговарят“.

Една мома е ядосана на „комшиятчето, терзийчето“, което не й е ушило добре „сукманчето, джамаданчето“. Невеста споделя, че кога е била при мама „руса ми коса растеше, // бело ми лице цъфтеше“. Хайдутите чуват как „кукувица кука на зелена бука“ и се обръщат към гората: „Горо ле, зелена, // ти, вода студена“ - с характерните за народната песен постоянни епитети. Воеводката Янка „От Балкан слязла и в село влязла//, байряк побила, турчин убил“ - римувани причастия. В някои песни се римува и отрицателното сравнение: „Не е било лаленце, най е било детенце“ или: „Не е била синя кукувица, // най е била Янка сиротица“. На въпроса на наконтения дядо

дали е хубав, момите му отговарят със сравнения: че е хубав „като прасе опърлаче“ и като „яре подстригаче“.

Както се вижда, римата е съседна, като обикновено се римува глагол с глагол, съществително със съществително име, което днес се счита за слабост на авторите-поети, но в народната песен не дразни. Срещат се и оригинални рими като напр.: „Ой, Дено, Дено, бяла Дено, // сребърно вретено.“ „Не поглеждай, Недо, Недке, // мен – ергена, // че си вече погодена“.

Откъде иде явлението „римуване“ в някои народни песни? Дали е под влияние на авторската поезия през Възраждането? Но народната песен я превъзхожда, по-скоро авторите са под влияние на фолклора. А знайно е и друго - че авторски стихотворения са се възприемали и пеели като народни песни: „Хубава си, моя горо“ на Каравелов, Ботеви стихове - „Пристанала“, „На прощаване“ и др.; Вазови творби - „Когато бях овчарин“, „Ясна гайда е писнала“ и др.; стихове на Петко Славейков от рода на старите градски песни и т. н. Народната песен е била учителка на много наши поети. А защо влиянието по отношение на формата да не е било взаимно?

Но трябва да заключим с това, че поетичното дарование на народните певци е обогатило техните анонимни творения и с усета за музикалност чрез римуването.

СПОМЕН ЗА ГОЛЕМИЯ БЪЛГАРСКИ БАС СТЕФАН ЦИГАНЧЕВ

РАЙНИЧКА ПОПОВА

драматург на Оперно-филхармонично дружество – Варна

На 17 април т.г. се навършиха 3 години, откакто напусна този свят големият български бас Стефан Циганчев – едно от емблематичните имена в историята на Варненската опера.

Стефан Циганчев постъпва в състава на Варненската опера още в първите години след нейното основаване. От 1953 г. е артист-солист, вписал в творческата си биография над 60 солови басови партии. Благодарение на прекрасния си съхранен глас дълги години след пенсионирането си беше канен в спектакли на операта. За последно го чухме на 19 ноември 2004 г., когато Оперно-филхармоничното дружество – Варна, по достойнство отбеляза неговия 75-годишен юбилей. Варненци отново имаха удоволствието да чуят своя любим артист в ролята на Дон Базилио от оп. „Севилският бръснар“ на Росини. Година и половина по-късно загълзна прекрасният му глас!

Името на Стефан Циганчев е ярко вплетено в историята на Варненската опера, на която той посвещава целия си творчески живот. Той завладяваше публиката с красивия си глас – силен, а едновременно с това топъл и мек, богато нюансиран, пресъздаващ различните настроения на героя. Варненци и до днес помнят неговото присъствие на сцената – той притежаваше таланта да се превъплъщава искрено и пълнокръвно в емоционалните образи, да докосва сърцето на зрителя, както с гласа си, така и с яркото си сценично присъствие. Именно това съчетание на красив глас и ярко

артистично присъствие го правеше неповторим и обичан артист. Публиката обичаше да го слуша и в сериозните драматични роли на крал Филип II от оп. „Дон Карлос“, Закария от „Набуко“, Гомес де Силва от „Ернани“, Фиеско от „Симоне Боканегра“, Рамфис от „Аида“, Борис Годунов от едноименната опера на Мусоргски и като комедийния Дон Базилио от „Севилският бръснар“ на Росини.

Незабавими в съзнанието ни остават и ярките му превъплъщения в българския репертоар: Куцара от „Албена“, боляринът Николица от „Рицарят“, полковник Болярков и Поп Матей от „Луд гидия“ на Парашкев Хаджиев, Чорбаджи Марко от оп. „Под игото“ на Димитър Сагаев и др. По-възрастното и средното поколение свързват името му и с многобройните му концертни участия с оперен и песенен репертоар от наши и чужди композитори.

Ще си позволя да цитирам откъси от интервюта с големия артист, приживе получил званието „Народен артист“.

На въпрос *Каква е тайната на оперното изкуство*, той отговаря:

„Да владееш добре гласа си, да накараш публиката да те слуша още щом запееш първата фраза. Това се постига с постоянство, отдаденост и непрекъснат труд.“

На въпрос *Кой е любимият му композитор*, той отговаря категорично: „Джузепе Верди.“ Признава, че след оперната музика много обича да слуша симфонична музика.

На въпрос за *Партньора в живота*, Циганчев отговаря: „Съпругата ми – Павлина Циганчева, която винаги е била най-строгий ми критик и с възискателност е следила развитието ми. Като човек на перото тя ме зарежда с чувствителност и ме кара да обръщам голямо внимание на текста.“

Забързани в трудното ни ежедневие, претрупани с информация за нови и нови имена – повече или по-малко таланти, не бива да забравяме тези, които поставиха основите на българското професионално изкуство. Стефан Циганчев бе един от тях. И тогава са били трудни години, но ентузиазмът и идеализмът на тези личности е завладяващ и неповторим. Имала съм честта да познавам много от тях, познавах и Стефан Циганчев. Помня силата на излъчването му, когато се появяше на сцената и я изпълваше с физическата си красота и красивия си глас – с широк обем, изразителен и спонтанен във всички динамики, дълго дишане, чиста интонация, благородство на звука... И този висок и снажен човек беше толкова чувствителен, добър и отзивчив към всички, с които работеше.

Да си спомним с добро за Стефан Циганчев! Той го заслужава! Обичаше красотата, обичаше хората и природата, но най-много от всичко обичаше музиката и й беше отдаден докрай!

Поклон, Маестро!

ДТ “СТОЯН БЪЧВАРОВ” ВАРНА

Май 2009

ОСНОВНА СЦЕНА

12 май, 19 ч. РОДЕН В ЕВРОПА НА НАШАТА УЛИЦА - концерт-спектакъл на Стоян Алексиев и Константин Казански по текстове на Алфред дьо Мюсе, Пол Валери, Бертолт Брехт, Саша Гитри

14 май, 19 ч. МАКБЕТ от Хайнер Мюлер, Постановка: Крис Шарков

19 май,
19 ч.
КАЛИГУЛА
от
Албер Камю,
Постановка: Явор
Гърдев

21 май, 19 ч. МАКБЕТ от Хайнер Мюлер, Постановка: Крис Шарков

СЦЕНА ФИЛИАЛ

8 май, 19 ч. КАКЪВ ПРЕКРАСЕН СВЯТ по текст на Людмил Станев, Постановка: Дафинка Данаилова

12 май, 19 ч. ДАМСКИ ШИВАЧ от Жорж Фейдо, Постановка: Румен Велев

13 май, 19 ч. СЛУЖБОГОНЦИ от Иван Вазов, Постановка: Пламен Панев

15 май, 19 ч. КРУМ от Ханох Левин, Постановка: Явор Гърдев

19 май, 19 ч. ДАМСКИ ШИВАЧ от Жорж Фейдо, Постановка: Румен Велев

20 май, 19 ч. КРУМ от Ханох Левин, Постановка: Явор Гърдев

22 май, 19 ч. КАКЪВ ПРЕКРАСЕН СВЯТ по текст на Людмил Станев, Постановка: Дафинка Данаилова

23 май, 18 ч. ДОМЪТ НА БЕРНАРДА АЛБА от Федерико Гарсия Лорка, Постановка: Стоян Радев Ге.К.

Каса (основна сцена) – 613 002
Каса (филиал) – 612 998

ОБЩИНА ВАРНА РАДИО ВАРНА

МАЙСКИ САЛОН НА ИЗКУСТВАТА

7 МАЙ – 31 МАЙ 2009 Г.

7 май, 18 ч.

Зала 1 на Фестивалния и конгресен център – Варна
75 ГОДИНИ РАДИО ВАРНА – тържествен концерт

8 май, 19 ч.

Галерия “Актив арт” – ул. “Дунав” № 5
ПРЕМИЕРА НА АЛМАНАХ “СВЕТА ГОРА”, КН.”И” (9),
с участието на редакторите Сава Василев и Радослав Радев

8 – 28 май

Регионална библиотека “Пенчо Славейков” – фойе

“110 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ” - гостуваща изложба на къща-музей “Панчо Владигеров” – София

9 май, 21 ч.

Галерия “Актив арт” – ул. “Дунав” № 5
“ОТКРИТИЕ” – изложба-конкурс за млади автори с участието на Ина Трифонова, Емилия Бояджиева, Наталия Николаева, Наталия Николова, Надежда Спасова, Велика Гребенска, Деница Георгиева,

Мария Христова, Марияна Бучкова, Галина Кожухарова,
Ружа Йорданова, Велин Илиев, Иван Димитров, Мая Манолова

10 май, 11 ч.

Градска художествена галерия
НЕДЕЛНО МАТИНЕ НА ОРКЕСТЪР “СИМФОНИЕТА” -

диригент проф. Милко Коларов, солист Михаил Стоянов – пиано,
лауреат на наши и международни курси

КОНЦЕРТ СРЕЩА С ПРОФ. ПЕНЧО СТОЯНОВ – в програмата произведения от Пенчо Стоянов и Л. В. Бетовен

10 май, 11 ч.

Градска художествена галерия
НЕДЕЛНО МАТИНЕ НА ОРКЕСТЪР “СИМФОНИЕТА” -

диригент проф. Милко Коларов, солист Михаил Стоянов – пиано,
лауреат на наши и международни курси

11 май, 18 ч.

Галерия “Актив арт” – ул. “Дунав” № 5
ОТНОВО С ВЕСТНИК “КИЛ” – вар-

ненският килватер на усилията и надеждата

12 май, 18 ч.

Артсалон на Радио Варна
АМЕРИКАНСКИ ПОЕТИ - ЕДГАР АЛЪН ПО И РОБЪРТ ФРОСТ - преводач
Теменуга Маринова

13 май, 18 ч.

Артсалон на Радио Варна
“ПРИСТАН” – поетически октави от
Станислав Пенев

14 май, 18 ч.

Артсалон на Радио Варна
ПРЕМИЕРА на романа “АКСИС” от
Антон Абаджиев

15 май, 18 ч.

Артсалон на Радио Варна
ПРЕМИЕРА на сборника с разкази
“ТЛЕЕЩИ ФИТИЛИ” от ВАЛЕНТИНА ПЛАЧКИНОВА

17 май, 11 ч.

Градска художествена галерия
КОНЦЕРТ НА СТРУНЕН КВАРТЕТ
“КОНЦЕРТМАЙСТОРИТЕ”, посветен на
200 години от смъртта на Йозеф Хайдн

18 май, 18 ч.

Артсалон на Радио Варна
ПЕТ ГОДИНИ СПИСАНИЕ
“ПРОСТОРИ” – за възкресението,
пристрастията и отказа от провинциализъм

18 – 19 май, 10 – 17 ч.

Галерия “Актив арт” – ул. “Дунав” № 5
ИЗКУСТВОТО ДА ПРОДАВАШ
ИЗКУСТВО - семинар

19 май, 18 ч.

Артсалон на Радио Варна
ЛАЗАРУВАНЕ ИЛИ ПРОЛЕТНИЯТ
КОПНЕЖ НА БЪЛГАРКАТА – участват
Танцово студио при АБМТ “ФОЛКЛОР”
и изпълнители от НУИ “Добри Христов”

20 май, 18 ч.

Артсалон на Радио Варна
ПРЕМИЕРА на романа “ФУСТАНЕЛА”
от АТАНАС ЛИПЧЕВ

20 май, 18.30 ч.

Галерия “Актив арт” – ул. “Дунав” № 5
“ЕХО ОТ ДАЛМАЦИЯ” – международна изложба живопис и фотография

21 май, 13.00 – 18.30 ч.

Галерия “Актив арт” – ул. “Дунав” № 5
“БАЛЕТ” – ВЕРНИСАЖ, колекция
живописна Емилия Бояджиева

21 май, 19 ч.

Градска художествена галерия
КОНЦЕРТ НА КАМЕРЕН ОРКЕСТЪР
“ПРОЕКТ МУЗИКА” –
диригент Станислав Ушев, солист Рая
Костова – пиано

22 май, 19.30 ч.

Зала “Морски звуци” – пл. “Мусала” № 7

“МУЗИКАЛНИ ДИАЛОЗИ” –
ПРАЗНИЧЕН КОНЦЕРТ НА
ДЕВИЧЕСКИТЕ ХОРОВЕ ОТ
ХАМБУРГ (ГЕРМАНИЯ)
И ВАРНА (БЪЛГАРИЯ)

27 май, 18 ч.

Галерия “Актив арт” – ул. “Дунав” № 5
СПИСАНИЕ “АНТИМОВСКИ ХАН” –
за пътя към другите и към себе си

28 май, 18 ч.

Арт салон на Радио Варна
75 ГОДИНИ РАДИО ВАРНА –
ПИСАТЕЛИ И МЕДИЯ

29 май, 18.30 ч.

Галерия “Актив арт” – ул. “Дунав” № 5
“ВРАТИТЕ КЪМ ...” – ИЗЛОЖБА
скулптура и рисунки на Галина
Кожухарова

ОПЕРНО-ФИЛХАРМОНИЧНО ДРУЖЕСТВО - ВАРНА, МАЙ 2009

Диригент: Станислав Ушев

20 май, 19 ч. ЛЮБОВЕН ЕЛИКСИР - опера от Гаetano

15 май, 19 ч.
ТРАВИАТА - опера от
Джузепе Верди
Диригент: Христо
Игнатов

18 май, 19 ч.
БЪЛГАРИ ОТ СТАРО
ВРЕМЕ - оперета от
Асен Карастоянов

Доницети
Диригент Христо Игнатов

22 май, 19 ч. СЕВИЛСКИЯТ БРЪСНАР - комична опера от Джоакино Росини
Диригент Иван Кожухаров

25 май, 19 ч. ЦАРИЦАТА НА ЧАРДАША - оперета от Имре Калман
Диригент Владимир Бошнаков

27 май, 19 ч. РИГОЛЕТО - опера от Джузепе Верди

Диригент Борислав Иванов

29 май, 19 ч. ДОН КАРЛОС - опера от Джузепе Верди
Диригент Христо Игнатов

30 май, 19 ч. АННА КАРЕНИНА - балет по
музика на Бетовен, Берлиоз, Вагнер, Римски-
Корсаков, Щедрин
Хореография и постановка Константин
Илиев

Резервации и продажба на билети
на тел. 650 555; 650 666

ИЗВИНЕНИЕ

В брой 2 на „КИЛ“ един текст на Иван Петров-Соколов погрешно е отпечатан на стр. 12, там, където е представен Турхан Расиев.

Редакционната колегия се извинява на двамата автори за допуснатата грешка.

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ:

Иван Овчаров – главен редактор,
e-mail: marli55@abv.bg

Атанас Липчев, Веселина Цанкова, Ангел Дюлгеров, Владимир Стоянов, Илиян Троянски, Станка Бонева, Ванилин Гавраилов
Ръкописи не се рецензират и не се връщат.

Издавателство МС ООД, Печат: Позвънете АД

Култура, Изкуство, Литература
ISSN 1310-120X

адрес на редакцията: 9000 Варна, ул. “Крале Марко” 11,
тел.: 052/733 265; 0885 210 890
e-mail: kil2009@abv.bg